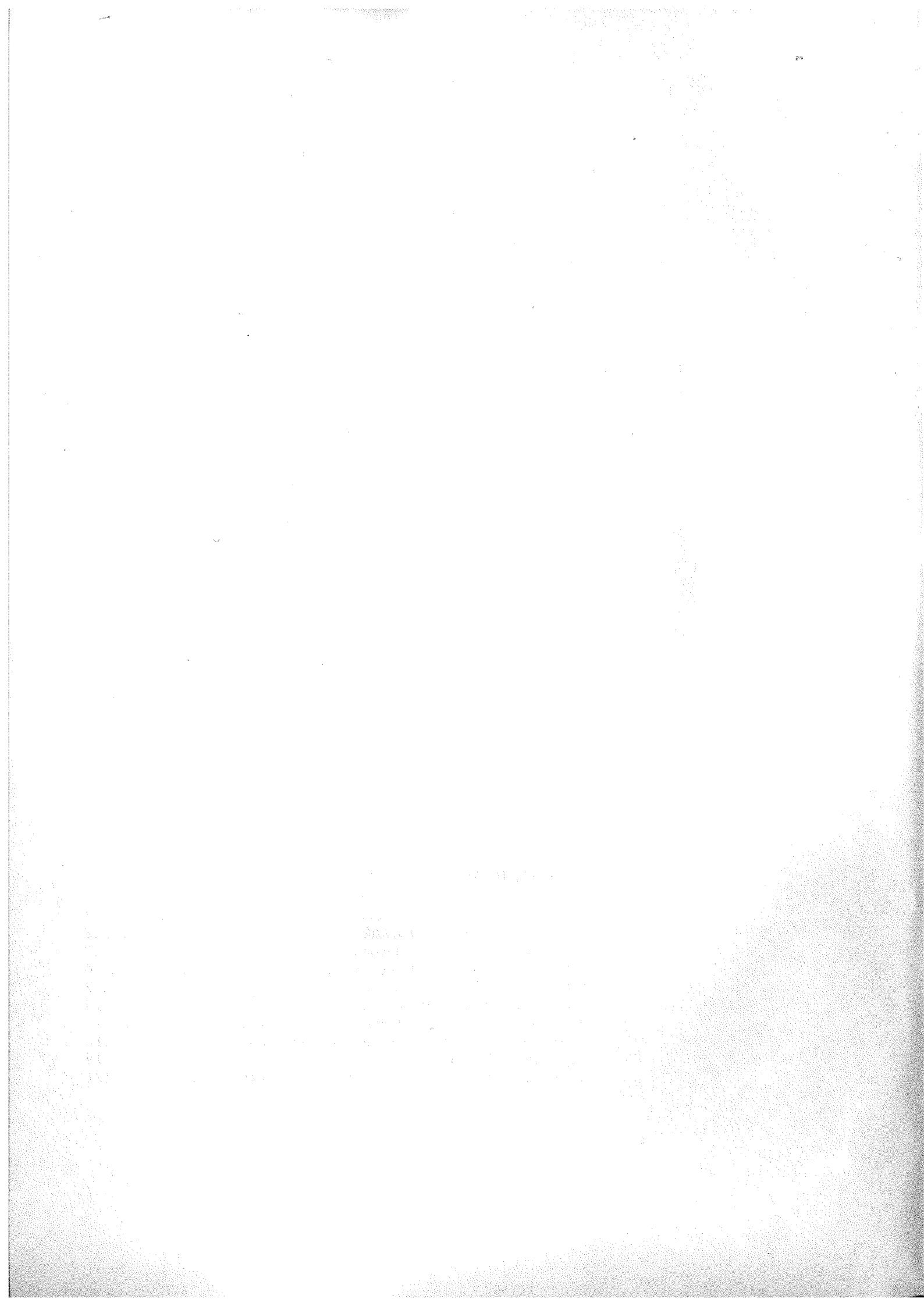

**İşkence,
Türkiye'de
devlet politikasıdır**

**DEVİRİMCİ
İŞÇİ**

İÇİNDEKİLER

Niye işkence yapılıyor	1
Türkiye'de işkence devlet politikasıdır	2
ANAP'lılar işkenceyi savunuyor	3
İşkence sadece devrimcilere yapılmıyor	6
İşkencede ölenler	7
İşkence çeşitleri ve yöntemleri	13
Diyarbakır'da işkence yöntemleri	14
Yargı organlarının işkenceler karşısındaki tutumu	16
Tıp adamları ve işkence	19
İşkenceye karşı sözleşmelere imza atıldı... Fakat?	21

İşkence, Türkiye'de devlet politikasıdır

ÖN AÇIKLAMA

Türkiye'de işkence sorununu ele alıp irdeleyen bu yazı, Fatsa Davası'nda yargılanan arkadaşlarımız tarafından hazırlanmıştır. Elinizdeki broşürde yer alan yazının büyük bir bölümü Fatsa Devrimci Yol Davası savunmaları sırasında mahkemeye verilmiş ve tutanıklara geçmiştir.

Yazı, işkencenin amacını açıkladıktan sonra devlet ve hükümet yetkililerinin işkenceyi ört-bas etme yönündeki çabalarını belgelemektedir. Yazı daha sonra, mahkemelerin ve doktorların işkence olayı karşısında nasıl tavır aldıklarını belge ve kanıtlarıyla açığa çıkartmaktadır.

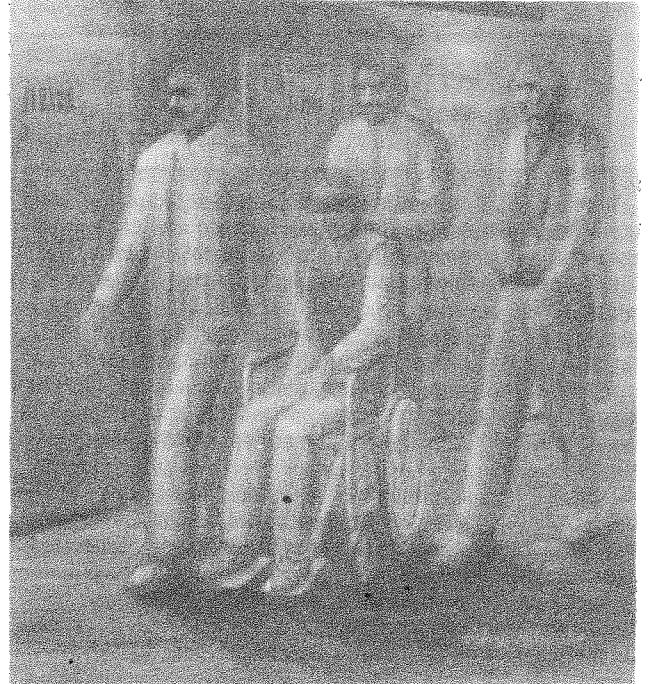
Tribunal'le ilgili hazırladığımız broşür dizisinde işkence üzerine olanı için biz cezaevinden gelen bu yazıyı temel aldık. Yazının bazı bölümlerine ekler yapmakla yetindik.

NIYE İŞKENCE YAPILIYOR

Son yıllarda ülkemizde tartışılan önemli konulardan biri işkencedir. Osmanlı İmparatorluğundan günümüze kadar işkence aralıksız sürdürülmüştür. Büyük şehirlerdeki karakollardan köylerdeki jandarma karakollarına kadar işkence uygulanmayan bir karakol, bir emniyet binası yok gibidir. 12 Eylül ile birlikte işkence, önceki dönemlere göre daha yaygın ve sistemli uygulanmıştır. Öyleki bu dönemde okullar, Kuran kursları, balık unu fabrikaları, et-balık kurumları, hatta camiler bile işkencehane haline getirilmiştir. Ülkemizde kurumlaşmış olan işkencenin 12 Eylül döneminde acımasızca ve çok yaygın uygulanışı yüzlerce insanın ölmesine, binlerce insanın sakat kalmasına neden olmuştur.

Dünyada ve ülkemizde işkence uygulamalarının sebebi nedir? İşkence uygulamaları, bir kısım hükümet ve devlet yetkililerinin iddia ettikleri gibi, münferit olaylardır, yoksa sistemli, yaygın bir devlet politikasıdır? İşkenceyi devlet politikası haline getirenlerin amaçları nelerdir? İşkence uygulayıcıları görevlerini kötüye kullanan birkaç sadistmidir? Bu soruların yanıtları önemlidir. İşkencenin amacını bilmeden kaynağını anlamadan birkaç işkenceciyi suçlamakla konu geçiştirilemez. Ülkemizde işkencenin boyutları o kadar geniştir ki, birkaç işkenceciyi cezalandırmakla sorunun çözüldüğü iddia edilemez.

İşkencenin amacı, işkenceyi gizlice yada açıkça savunan bazı insanlığı terk etmiş kişilerin söyledikleri gibi "Bilgi alıp, suçluları bulmak(!)" değildir. İşkenceyi devlet politikası haline getirenlerin amacı, toplumda sömürüye karşı çıkan, demokrasi ve özgürlük isteyen halk yığınlarını

yıldırarak ve susturmaktır. Korkuyla, dehşetle yıldırılan yığınları yönetmek kolaylaşacaktır. Halkın sömürüye sesini çıkartamayacak hale getirilmesi için, öncelikle toplumun en uyanık en özgürlükçü kesimlerini işkenceye alırlar.

İşkence, kitleleri sindirmenin, pesifize etmenin ve politikadan uzaklaştırmanın aracı olarak görüldüğü için, bazı ülkelerde ve ülkemizde işkence acımasızca sürdürülmektedir.

Bilindiği gibi, işkencenin en yeni "çağdaş (!)" uygulamaları ABD'nin Kontr-Gerilla eğitimi yaptırarak okullarda öğretilmektedir. Bizim yurdumuzdan da birçok subay ve polis halkın ödediği paralarla çağdaş! işkence yöntemlerini öğrenmek için ABD'ye gönderilmektedir. Bu kişiler ABD emperyalizminin yurdumuzdaki ajanları olarak işkenceler uygulamakta; ve yeni işkenceler yetiştirmektedirler.

Emperyalizme bağımlı çarpık ekonomik ve sosyal yapının bunalımının arttığı her dönemde işkenceler ve diğer baskı yöntemlerinin uygulanması yaygınlaşmakta ve şiddetlenmektedir. Eski Genel Kurmay Başkanı Memduh Tağmaç "sosyal uyanış ekonomik gelişmeyi aştı; bunu durdurmak gerekir." derken, bir gerçeği ifade ediyordu. Halkın uyanışını durdurmak için 12 Mart döneminde gençlere, aydınlara, devrimcilere emniyet müdürlüklerinde Ziverbey köşklerinde karakollarda korkunç işkenceler yapıldı. (*)

24 Ocak kararlarının uygulanıp, ülke kaynaklarının hakim sınıflara ve emperyalistlere aktarılması böylelikle halkın yoksullaştırılması için, kitlelerin seslerini çıkaramaz hale getirilmeleri gerekiyordu. Bunun için yaygın ve sistemli işkencelerin yapılması kaçınılmazdı.

12 Eylül döneminde ve sonrasında yapılan baskı ve işkencelerin amaçlarından biri de işkenceye uğrayan insanların kişiliklerini yok etmektir. Özellikle cezaevinde uygulanan işkencenin amacı, buradaki devrimcileri robotlaştırmaya yöneliktir.

İşkenceyle, işkencenin amacıyla ilgili olarak Boğaziçi Üniversitesi Öğretim Görevlisi Dr. Gündüz Vassaf şu saptamayı yapıyor:

"Ezilen ve sömürülen insanlara karşı, iktidarda kalabilmek için verilen mücadelenin bir parçası olduğu için, (işkence) var. İktidarda kalma giderek yoğunlaşan bir şiddetle özdeş olunca, işkencede bu şiddetin bir parçası oluyor. Sanıldığı gibi işkence gözü dönmüş sapık birkaç kişinin iradesi ile biçimlenen bir olgu değil."

TÜRKİYE'DE İŞKENCE DEVLET POLİTİKASIDIR

İşkence, T.C devletinin, yapılışından, karakterinden kaynaklanmaktadır. İşkenceciye, işkence aletlerini pervasızca kullanma olanağını yaratmada bizzat devletin gücüdür. Bu nedenle işkencenin tüm sorumluluğu üç-beş işkenceciye değil, devletin kendisine aittir. Kaldı ki, ülkemizde yaşanan tek-tük olaylar olmaktan çok uzaktır. İşkencenin, dayanın, eziyetin varolmadığı bir tek mahalle karakolunun, siyasi şubenin, gizli sorgulama merkezinin dahi bulunmadığını söylemek sanırız abartma olmaz. Hatta eğitim kurumları bile birer işkence merkezi haline dönüştürülmüşlerdir.

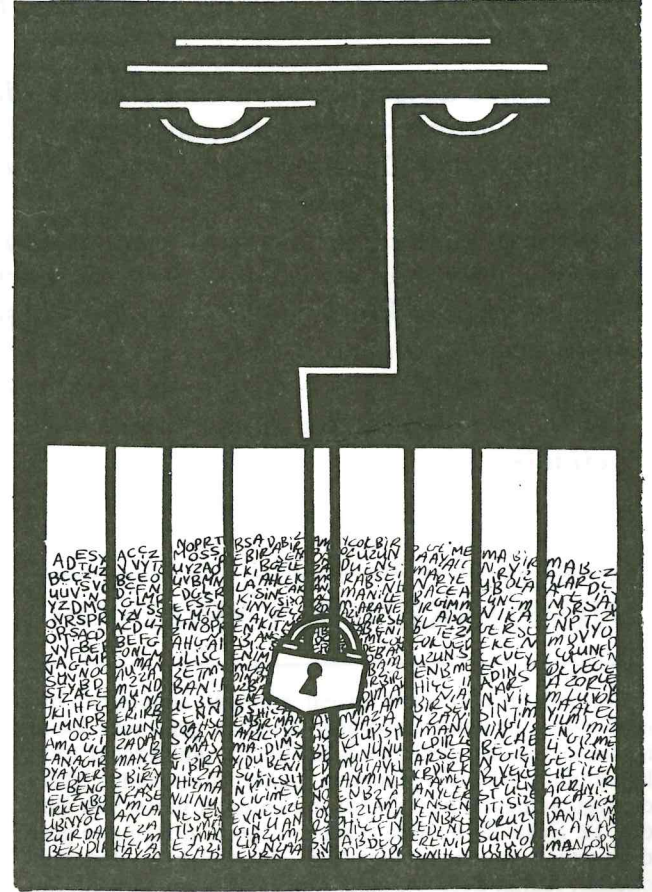
Ülkemizde işkence yalnız belli bir döneme özgü değildir. Osmanlı İmparatorluğunda işkence, muhalefeti susturmak için hükümdarlarca bir politika olarak benimsenip kullanılmıştır. Bu konuda "İbretname, mabeyinci Fahri beyin hatıraları ve ilgili bazı belgeler, (Prof. Dr. Bekir Sıtkı Baykal'ın Türk Tarih Kurumu Ankara 1968.) o dönemdeki işkenceyi şöyle dile getirmektedir.

"...Aliğa başımı, diğer tüfenkçiler ayaklarımı tutup, ma'hut Kağıthane imamı pantolon ve donumu çözüp, husyeteynimi çıkarıp, ve elindeki kısıkağı husyeteynime bakarak 'Vah vah, acıyorum, şuna sölesende bu eziyetleri çekmesen olmazmı? ... işkenceye memur edilmiş gaddarı bihaya imam-ı merhum yedinde ayrıca hazırlanmış olduğu ince bir demir çubukla diz kapaklarıma darp ederek, 'Hükümdarın emrine itaat etmiyenin cezası budur' diyerek,

mahut kısıkağı ile husyeteynime vurmaya başladı. ...bayıldım. Biraz sonra aklım başıma geldi. Kendimi sırlıklam buldum. Meğer ki bu ameliyat-i zalimane ve me'unaneyi ayak ucumda seyri ve temaşa eden merhametli padişah gülerken, 'Bayıldı, yüzüne biraz su serpiniz' diye ferman buyurdu."

Günümüzde yüz yıl utanç kaynağı olarak belgelenen işkencenin 1980'li yıllarda dozunun daha da arttırılarak bir politika olarak sürdürülmesi tesadüfi değildir. Yüz yıl önce yaşanan acıların bugünde yaşanıyor olması utanç vericidir. Kim ne derse desin, kim nasıl yadsırsa yadsınsın, yüz yıl öncesinin Osmanlısının işkencesi bu günün Türkiye'sinde de geçerlidir. Yüz yıl öncesinin "Merhametli padişahları" dönemin işkence ve zulmünün gerçek sorumluları idiyse, günümüz Türkiye'sinde yapılan işkence ve zulmün sorumlularında devlet yönetimini elinde tutan kadrolardır.

Türkiye Cumhuriyeti kurulduktan günümüze kadar Osmanlı döneminde olduğu gibi işkence uygulamaları varolmuştur.

DİPNOTLAR

(*) Memduh Tağmaç 1970 yılında Genel Kurmay Başkanıydı, O yıllarda Türkiye'de toplumsal muhalefet yükseliyordu. Meclis ve Hükümet gençlerin, aydınlara ve işçilerin protestolarını bastıramıyordu. Genel Kurmay Başkanı Memduh Tağmaç'ın önderliğinde bütün kuvvet komutanlarının imzasıyla 12 Mart 1971 günü meclise bir muhtura verildi. Tarihe 12 Mart Muhtırası olarak geçen bu olaydan sonra hükümet istifa etti, yerine ordunun isteklerini yerine getirecek bir hükümet kuruldu. Yeni hükümet 26 Nisan 1971 günü sıkıyönetim ilan etti. Daha sonra yaygın tutuklama ve operasyonlar başlatıldı. O dönemde çok sayıda devrimci sokak ortasında ya da dağda öldürüldü, 3 devrimci de idam edildi.

Daha öncede değindiğimiz gibi, işkence, kitleleri sindirmenin pasifize etmenin bir aracı olarak kullanılmıştır. Ama bunun yanı sıra işkencenin yalnızca bilgi edinmek için yapıldığını iddia ederek, işkenceyi meşru kılmaya çalışan birçok devlet yetkilisinin de varlığı yadsınamaz. Böyle sakat bir mantığa Prof. Selahattin Köymen'in 11. 1. 1986 günlü Milliyet Gazetesinde yer alan demeciyle yanıt vermek istiyoruz. Yazıda şöyle deniliyor:

"...eğer devletin kullandığı yöntemlerde herhangi bir sınırlamaya tabi olmaksızın suçları ve suçluları bulmak mutlak görevi varsa, bu durumda işkenceyi ahlaken ve hukukten meşru saymak gerekecektir. Orta çağ engizisyonu bu anlayışı yansıtır."

Engizisyon olarak nam salan işkence, eski çağlarda ve orta çağ denen karanlıklarda uygulanmıştı. Acaba eski çağlarda da orta çağ denen karanlıklar da kaldımı? Tabi ki hayır. Günümüzün teknolojisine uygun olarak işkence ve işkenceciler de modernleştiler. Kuşkusuz ülkemizde değişmeyen bir şey var ortada; işkence yasalarda yer almadan aynı gerekçelerle, aynı acımasızlıkla uygulanmaya hala devam ediliyor.

İşkencenin ülkemizde olduğu gibi, devlet politikası olarak sürdürüldüğü birçok ülkede işkence uygulamaları inkar edilmiştir. Doğutimor da kullanılan ve 1984 Temmuz'unda Uluslararası Af Örgütü'nün eline geçen gizli bir Endonezya Ordu Yönetmeliği'nde şöyle denilmektedir:

"...sorgulama amacıyla eğer kuvvete baş vurulması gerekiyorsa o bölgede yaşayan insanlardan bu olaya tanıklık edecek tek bir kişi bile olmaması sağlanmalıdır ki, halkın antipatisi kazanılmasın..."

İşte bu mantık çerçevesinde bizim ülkemizde de işkence olayı devlet yetkililerince ısrarla red edilmiştir, işkence idiaları sürekli, dış mihrakların, komünistlerin ülkenin milletiyle bölünmez bütünlüğüne bir saldırı olarak lanse edilmeye çalışılmıştır. Ülkemizde yaşanan işkence uygulamalarına karşı çıkışlar, dış güçlerin ve komünistlerin devleti yıpratmaya yönelik saldırıları olarak ele alınamaz. Günümüz Türkiye'sinde işkence gerçeğini artık yüzbinler tartışıyor. İşkence gerçeği bugün TBMM'sinde tartışılıyor ve meclis tutanaklarına geçiyor.

SHP Milletvekili Cüneyt Canver işkence yapılırken elektrik vermek için kullanılan manyeto aletini meclise getirip, bütün parlamenterlere gösteriyor. Yine aynı milletvekili meclis tutanaklarında yer aldığı şekli ile parlamenterlere şöyle sesleniyor:

"...biz, bu yüce çatı altındaki üyelere tümünün insan hakları ihlallerini, insanların onur ilkelerini kıran bu politikaya destek vereceklerini asla düşünmüyoruz. Amacımız, her birimizin karşı olduğu bu yöntemleri milletin kürsüsünde teşhir etmek ve oy birliği ile mahkum etmektir. Böylece insan haklarına yapılan saldırıların en çarpıcı örneği olan işkenceyi Türkiye'nin gündeminden bir daha hiç geri dönmeyecek şekilde çıkarmaktır. Bunu sağlamak için vereceğimiz uğraşıya bazı maksatlı çevreler ' Bunlar Türk Güvenlik güçlerini zan altında bırakmak isteyenlerdir; asıl amaçları devleti yıpratmaktır,' şeklinde karşı çıkacaklar, demogoji yapacaklardır. Hatta bazı kimseler akıl almaz bir cüretle Bizim Radyo'dan mı talimat alıyorsunuz? Şeklinde ...bir suçlama da yöneltebileceklerdir... uzun yıllardır Türkiye'de işkencenin varolması giderek artması kurumlaşmakta olmasına karşın bu utanç verici tablounun Türkiye'nin gündeminden silinmemesinin nedeni, konunun bu güne değin bir ulusal konum ve partiler üstü bir sorun olarak kavranmamış olmasıdır. Bugünden başlayarak, hepimizi işkence sorununu Türkiye'nin gündeminden silip atmak için kararlı bir eyleme çağırıyorum" demektedir.

ANAP'LILAR İŞKENCEYİ SAVUNUYOR

Gerçekte milletin iradesini temsil eden hiç kimsenin işkenceyi hangi amaçla yapıyor olursa olsun tasvip etme-

mesi gerekir. Oysa, Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde milletin iradesini temsil ettiğini söyleyen birçok milletvekili terörist olarak nitelendirdikleri kişilere işkence yapılabileceğini savunmaktadırlar. İşte bir örnek; ANAP İstanbul milletvekili ve psikoloji profesörü Rezzan Şahinkaya 31. 1. 1986 tarihinde Milliyet Gazetesine şu açıklamayı yaptı:

"...objektif olarak düşüncecek olursak, dünya yüzünde işkence yapmayan millet yoktur. Hepsi yapıyor bu işi. Yok diyen yalan söylüyor. Mehmet Ali Ağca'yı görüyorsunuz, Papa'yı öldürmedi, sadece ateş etti, ama zavallı kafayı oynattı. Ben peygamberim' dedi. Bizim hapisanelerde yatanlar melek değildir. Adam öldürmüşlerdir, adam taramışlardır. Elin oğlu öyle yöntem bulmuş ki, adam birgün kalpten ölüyor. Bu yapıyor Avrupa da, Amerika da demirperde ülkelerinde. Bizimki merttir bunu yapmıyor bizim polisimiz, ' eti senin kemiği benim veya 'kızımı dövme-yen dizini döver' atasözleriyle yetişmiş onun için dövebilir. Zaten oraya gelen yavrum süt kuzusu değilki, fırsat bulsa polisi de öldürecek. Avrupa da Amerika da demirperde ülkelerde işkence görenlerde yara bere olmuyor. Bizim zavallılar henüz eski yöntemleri kullanıyor."

ANAP Milletvekilinin mantığı çok açık; hükümet partisinin üyesi işkence her yerde olduğu gibi, bizde de var, bu normaldir, diyebilmekte. Vatan haini, katil terörist diye adlandırıldığı kişilere, işkence yapılmasının da çok normal olduğunu söylemektedir. Normal olmayan yan, iz bırakmaktır... Bu da teknoloji ve yetiştirme sorunuymuş! İlerde çağdaş medeniyet düzeyine ulaştığımızda işkencemizde iz bırakmayıp, adamı kalpten götüreceğiz boyuta ulaşacakmışız.

Bir milletvekili, bir kadın, bir psikoloji profesörü olmak özelliklerini bir arada toplayan bir kimsenin böylesi sözlerini acı ve utanç duymadan dinleyebilmek olanaklıdır? Eloğlunun uzayda yerleşim bölgeleri kurmakta yararlandığı teknolojiyi, işkence tekniğimizi geliştirmekte kullanmayı istemekten daha iltesini düşünemeyen bu mantık hemde Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde ve hükümette bulunan bir partinin üyesinin mantığıdır. Acaba yalnızca bir tek o üyenin mantığıdır bu? Tabi ki değil, burada yalnızca basına yansımış ANAP Kırşehir milletvekili Mehmet Budak'ın 10 Ekim 1985 tarihli Cumhuriyet gazetesinde yer alan demecinde değinmek istiyoruz. Şöyle demektedir:

"...ben ANAP içinde en demokratik adamım. Herif vatan hayini, niye işkence yapılmasın? ..."

"en demokratım" diyen milletvekilinin işkence gerçeğine bakış açısı bu olduktan sonra, başkaca nitelikte olanlar için denecek fazlaca bir şey kalmıyor.

Uygur ve çağdaş bir ülke olmaktan, demokratik ilkelere sıkı sıkıya bağlı kalmaktan söz eden bu gibi milletvekillerinin verdikleri demeçlere baktığımızda, ülkemizin insan hak ve özgürlüklerini kullanabilme açısından orta çağın karanlığından kurtulduğunu söyleyebiliriz mi? İşkence uygulamaları günümüzde orta çağ karanlığında kalmış tarihi anılar değildir. Günümüz dünyasında milyonlarca insan ve ülkemiz halkları çok daha geliştirilmiş ve yaygınlaşmış, akıl almaz işkence yöntemleriyle karşı karşıyadır.

Devlet yetkililerinin işkence konusuyla ilgili verdikleri demeçlerin tümü, işkenceyi meşrulaştırmaya yada işkence olayını yadsımaya ve işkencecileri korumaya yöneliktir. Türkiye'de insan haklarının savunucusu olduklarını söyleyen devlet yetkililerinin ne kadar samimi olduklarını yapılan resmi açıklamalara bakarak anlamak kolaydır. Erbil Tuşalp'ın " Artık Demokrasi İsteyim " adlı kitabının 37-38. sayfasında yetkililerin işkenceyle ilgili açıklamaları şöyledir. 16 Mart 1983 tarihinde Devlet Bakanı ve Hükümet sözcüsü Prof. İlhan Öztrak şöyle diyor:

"... işkenceden öldüğü iddiasıyla Uluslararası Af Örgütüne bize bildirilen 62 kişilik ilk listede alanlardan 60'ı hakkında yapılan tahkikat sonunda bunlardan 15 kişinin ölümünün işkenceyle hiçbir ilişkisi bulunmadığı, 15 kişi hakkında iddiaların doğru olduğu... tesbit edilmiştir..."

12 Eylül'den hemen sonra kurulan emekli subay Bülent Ulusu Hükümetinin sözcüsüne göre, 12 Eylül'den bir yıl

6 ay, 4 gün sonra işkenceyle ölenlerin sayısı 15'tir.

4 Ekim 1982 tarihinde Genel Kurmay Sıkıyönetim Ko-ordinasyon Dairesince hazırlanan bültende şu bilgiler yer alıyor:

"... 12 Eylül 1980 tarihinden 4 Ekim 1982 tarihine ka- dar geçen süre içinde işkenceyle 204 kişinin öldüğü iddia edilmiştir. Konu ile ilgili yapılan soruşturma sonucunda sadece 4 ölüm olayının işkence nedeniyle meydana geldiği kanıtlanmıştır."

iki yıl 22 gün sonra işkenceyle öldürülenlerin sayısı Gen- el Kurmay Başkanlığına göre 4'tür. Bakanın yukarıdaki açıklaması ise daha farklıdır.

1984 yılının 26 Aralık'ta işkence ve kötü muamelele- re ilgili Genel Kurmay Başkanlığı bir açıklama daha yapar, bu açıklamada:

"... 26 Aralık 1978'den bu yana askeri cezaevlerine gi- ren 63092 tutukludan 14'ü intihar, 23'ü hastalıktan, 7'si açlık grevi sonucu, 2'si işkence ve kötü muamele sonucu ölmüşlerdir. 7 ölüm olayı araştırılmaktadır..." denilmektedir.

12 Eylül'den 3 yıl 6 ay 21 gün sonra yapılan açıklamada işkence sonucu öldürülenlerin sayısı sadece 2'dir.

İçişleri Bakanı Yıldırım Akbulut'un Ocak 1985 tarihinde yaptığı açıklamada ise, o güne kadar Türkiye'de işken- ceden ölen hiç kimsenin olmadığı şeklindedir. İçişleri Ba- kanına göre, 1984 yılında 4894 eylemci yakalanmasına ne- den olan 475 olayda 99 kişi yaşamını yitirmişti. İçişleri Bakanına göre: Bunlardan biri polis memuru, biri emniye- yet bekçisi, 40'ı halk kesiminden 32'si ise teröristtir. 32 teröristin 4'ü tutuklu buldukları cezaevinde yaptıkları açlık grevi sonucu ölmüşlerdir.

İçişleri Bakanının yaptığı en son açıklamada, Türkiye'de işkence sonucu öldürülen bir tek kişinin bile bulunma- dığını öne sürmektedir. 12 Eylül'den sonra resmi ağızlarca yapılan açıklamalar bir birini yalanlar niteliktedir. 16 Mart 1982 tarihinde Devlet Bakanı ve Hükümet sözcüsü Prof. İl- han Öztrak'ın işkence sonucu 15 kişinin öldüğü doğrultu- sunda açıklamalarından sonra yeniden yapılan açıklamala- rda işkenceden ölenlerin sayısının düşmesi; İçişleri Ba- kanı Yıldırım Akbulut'un açıklamasıyla sıfırlanması ülke- mizde yapılan işkencenin kamuoyundan gizlenmesine yön- eliktir. Ülkemizde bir devlet politikası olarak sürdürülen işkence hem kamuoyundan gizlenecek, hemde pervasızca sürdürülecektir. İzlenen bu politika sonucu, kimi insanlar işkence masalarında ölmektedir. Devletin en yetkili ağız- larınca işkence yadsındığına göre, bu ölüm olaylarında bir gerekçe bulunması gerekiyordu. Bu konuda yetkililer- ce yapılan açıklamalar "merdivenden düştü", "üst kat penceresinden atılarak intihar etti" ve buna benzerdir. Emniyette gerçekleştiği söylenen intihar olaylarının yıl- lara göre dökümü ise ilginçtir.

1975 Yılında intihar yok.	1976 yılında 1 kişi
1977 " " "	1978 " 1 "
1979 " 1 var	1980 " 4 "
1981 " 6 var	1982 " 11 "
1983 " 10 var	1984 " 6 "

1985 yılının ilk on ayında 11 kişi intihar etti(!).

(Nokta Dergisi 1. 12. 1985.)

Yukardaki sitatistik verilerden de anlaşılacağı üzere ka- rakollarda yetkililerin değişimiyle intihar (!) olayları yıldan yıla yaygınlaşmaktadır. İddia edildiği gibi, intihar olayları- nın yaygınlaşması üzerine 30 Mart 1986 tarihli Nokta dergi- sinde yer aldığı üzere SHP İçel milletvekili Fikri Sağlar İçişleri Bakanı Yıldırım Akbulut'a Meclis Başkanı aracılı- ğıyla, emniyette intihar ettiği söylenenler hakkında bir soru önergesi verir. Bakan Yıldırım Akbulut; Fikri Sağ- lar'ın kısa aralıklarla meydana gelen 6. kattan intihar o- laylarını ilkinden sonra herhagi bir tedbir alınmış mıdır? Alınmışsa nelerdir? Tedbir alınmamışsa görevliler hakkın- da herhangi bir işlem yapılmış mıdır? Sorusuna verdiği yan- ıtta şöyle demektedir:

"Bu gibi intihar olaylarını önlemek amacıyla sanıkların asansörle indirilip, çıkartılmaları, ne suretle olursa olsun kelepçe takılmaları, yeterince memurun nezaretinde götü- rülüp, getirilmeleri hususunda tedbir alınmıştır." ve ilave-

ten " Vedat Aldoğan'ın intihar etmesinden sonra katların pencereleri demir parmaklıklarla kapattırılmıştır." diyor.

Bunları söyleyen bakan Yıldırım Akbulut, Vedat Al- doğan'ın intihar etmesinden 12 gün sonra intihar ettiği söylenen Haydar Öztürk'ün ise; " demirden yukarı camla- rı kırmak suretiyle altıncı kattan atıldığı" nı açıklamakta- dır. Bakan Yıldırım Akbulut'un yapmış olduğu bu açıkla- maların ciddiyetle ilgisi olduğunu hangi akli selim kişi söy- leyebilir? Ve böylesi garı ciddi açıklamaların İçişleri Ba- kanlığı koltuğunda oturan bir sorumlu tarafından yapıl- ması işkenceyi ve işkencecileri savunmakta onları aklamak gayretinden başka ne ile açıklanabilir? (**)

Ülkemizde yoğun işkence iddiaları somut delilleri ile birlikte kamuoyuna yansıtılmış, işkence sonucu yüzlerce insanın öldüğü, basında isimleriyle birlikte yer almıştır. Bu durum karşısında devlet yöneticileri ülkede yoğun işkence olaylarının yaşandığını, yapılan işkenceler sonucu birçok insanın yaşamını yitirdiği, reddetiler. Her düzeyden dev- let yöneticisi veya kadroların açıklamalarını birlikte de- ğerlendirmenin yararlı olacağına inanıyoruz.

Kenan Evren'in açıklaması:

"... 12 Eylül'den sonra yurt dışına kaçan bu hainler, burada kendi fikriyatlarını benimsemiş kişilerle işbirliği yaparak, çeşitli yalanlar uyduruyorlar. Ve memleket i- çindeki taraftarlarına direktif veriyorlar.

... öyle yalan ve maksatlı haber uyduruyorlarki, Avru- pa ülkeleriyle olan ilişkilerimizin düzelme safhasına girdiği bir anda muhakkak yeni yalanlar uyduruyorlar.

... dışarıya kaçanların yaydıkları bir havadiste, işkence teranesidir. Bunu mütemadiyen bir alet olarak kullanı- lar." (Cumhuriyet Gazetesi)

İşkencenin böylesine ayyuka çıktığı bir dönemde devle- tin en yetkili ağzının bir insanlık ayıbı olan işkenceyi böylesine yadsıması işkencenin bir devlet politikası olma- sından başka ne ile izah edilebilir?

Güney Afrika Cumhuriyeti'nin ırkçı faşist lideri Botha'da, Şili faşist diktatörü Pinochet'te aynı beyanlarda bu- lunmaktadır. Onlara göre işkence iddiaları dış kaynaklı- dır. Ve yurt dışına kaçan komünistlerin işidir.

12 Eylül 1980'den sonra ülkeyi kan gölüne çeviren, yüz- lerce devrimci, demokrat ve yurtsever katleden Amerikan- cı faşist cunta üyeleri.

(**) Yıldırım Akbulut, 1983-1987 arasında ANAP Hü- kümetinin İçişleri Bakanı olarak görev yapmıştır. 87 Ka- sım seçimlerinde yeniden milletvekili seçilen Akbulut, halen Meclis Başkanlığı yapmaktadır.

Başbakan Turgut Özal, bu konuda 7. 2. 1986 tarihli Cumhuriyet Gazetesi'nde yer alan demecinde şöyle demektedir:

"... işkence yok, sümuamele var. (kötü muamele)"

1. 3. 1986 tarihli Tercüman Gazetesi'nde çıkan demecinde ise:

"... dışardan Türkiye'de işkence var diye, bunca uğraş göstermelerine neden, amaçlarını ben size söyleyeyim. Bunların derdi, üzüm yemek değil, bağcıyı, yani Türkiye'yi dövmektir. Güvenlik kuvvetlerimizi zaafa uğratmaktır, felce düşürmektir. Bu oyunlara asla gelemeyiz."

Bu sözlerle işkence olayını geçiştirmeye çalışan bir Başbakanın bulunduğu bir ülkede, işkencenin bir devlet politikası olmasından daha doğal ne olabilir? Ve işkencenin bir devlet politikası olmadığı bir ülkede kayıpların sayısının yüzlerle, emniyette intihar (!) ettiği söylenenlerin sayısının onlarla, "Çatışmaya girdi, kaçarken vuruldu" gibi iddialarla öldürüldüğü söylenen insanların gene yüzlerle, cezaevlerinde bakımsızlıktan yada ihmal ve işkenceden ölenlerin onlarla ifade edildiği, yaşamın her biriminden zulüm ve işkence çılgınlıklarının yükseldiği bir ülkede bir Cumhurbaşkanı, bir Başbakan böylesine demeçler verirse, o ülkede işkence önlenbilir mi?

Devlet kadrolarının en üst kademesinden en alt kademesine kadar yetkililer ağız birliği yaparak, işkence olmadığını yineleyip, durmaktadır. Dönemin İçişleri Bakanı Yıldırım Akbulut'ta 2. 2. 1986 tarihinde Tercüman Gazetesi'ne verdiği demecinde:

"... işkence iddiaları aşırı sol görüşün işine yarıyacak şekilde desteklenmiş, hayalci düşüncenin ürünüdür. Doktorla birlikte işkence yapıldığını öne sürmek, teşkilatımızın olduğu kadar tıp camiasını da töhmet altına sokar"

Aynı tarihli Hürriyet Gazetesi'nde ise;

"... işkence iddiası ve söylentilerinin asıl amacı, devleti felç etme teorisinin bir parçasıdır."

Açıklamasını yapmaktadır. Cumhurbaşkanı ve Başbakanın açıklamaları İçişleri Bakanına örnek olmuştur. Dönemin Adalet Bakanı Nejat Eldem ise : "Cezaevlerinde işkence olduğuna dair iddialara inanmıyorum. İşkence yoktur." Demektedir. (29. 1. 1986 tarihli Tercüman Gazetesi)

Adalet Bakanı Nejat Eldem'e göre, cezaevlerinde işkence yoksa, Diyarbakır cezaevlerinde ölenlerin ve Mamak Askeri Cezaevinde İlhan Erdost'un öldürülmesi ne ile açıklanacaktır? Yine Alemdağ Askeri Cezaevinde ölen Hasan Mermeroluk, Haydar Yağmur, Ç anakkale Cezaevinden Filiz Can'ın ölümleri nasıl ve ne ile açıklanacaktır?

Ülkemizde gözetim altına alınan herkese istisnasız işkence yapılırken, ülkede işkence olmadığının iddia edilmesi olanların da "münferit" olaylarımıza gösterilmeye çalışılması insanlık adına çağdaş hukuk adına utanç vericidir.

İnsanlık ayıbı işkence karşısında ANAP Genel Başkan Yardımcısı Mehmet Keçeciler, 30. 1. 1986 tarihli Cumhuriyet Gazetesi'ndeki açıklamasında:

"... işkence iddiaları polisi görev yapamaz hale getirmek isteyen çevrelerce ortaya atılmış olaylardır." demekle, işkencecileri korumaya ve işkencecilere cesaret vermeye çalıştığı çok açıktır.

Emniyet Genel Müdürü Saffet Arıkan Bedük ise: "Fihakika bazı münferit efrada sümuamele hadiseleri olmuştur." (Tek tek kişilere kötü muamele olayları olmuştur.) demektedir. (Cumhuriyet Gazetesi 15. 4. 1986)

Zamanın Emniyet Genel Müdürü Saffet Arıkan Bedük'de diğer devlet yetkilileri gibi, ülkemizde sistemli olarak işkence olmadığını belirtmektedir. Oysa, bu konuda işkenceci polis Sedat Caner gözaltına alınan kişilere nasıl işkence yaptıklarını özel olarak oluşturulan işkence timlerinin nasıl çalıştığını uzun uzun anlatmıştır. 2. 2. 1986

tarihli Hürriyet Gazetesi'nde, " Hem bu işkenceleri falan yaptırıyorlar, hemde karşılığında alıp yargılıyorlar. Benim en acayibime giden bu yan..." demektedir itirafçı polis Sedat Caner. İşkenceci polis Sedat Caner işkenceyi kendisinin yaptığını, ama, emrin üst yetkililerce kendisine verildiğini söylemektedir. Demek ki, işkence üç-beş sadistin kafasının bozulduğunda yaptığı bir olay değil, devlet politikasının bir ürünüdür. 2. 2. 1986 tarihli Tecüman Gazetesi'nde Sedat Caner'in işkenceyi açıklaması üzerine, zaman yitirmeden bunun amaçlı ve sol patentli olduğuna dair yazılar yer almaya başlamıştır. "Caner silahlı solun militanı" denmiştir. Kimi devlet yetkilileride Caner'in gizli bir örgülle ilişkisinin olduğunu, bu şahsın hasta olabileceğini açıklamışlardır. Sedat Caner hakkında yaptığı açıklamalardan dolayı açılan dava ise, beraatle sonuçlanmıştır. Yalnızca bu örnek bile devlet yetkililerinin işkencenin üzerine gitmedikleri, aksine toplumun susturulması için, bir yöntem olarak kullandıklarını ortaya koymaktadır.

30. 3. 1986 tarihli Nokta Dergisi'nde eski İstanbul ve Ankara Emniyet Amiri İbrahim Ural ise, " Hiç kimse işkence için emir veremez. Ama, bu pratikte doğru değildir. Ama, sözlü emir verebilir." Bu adamın kafasını kırın ve ifadesini alın' hadi bakalım emniyet müdürü dahi olsa böyle bir emir verilse, çok çok bu kanunsuz bir iştir, diyebilirdin..... Bazen uyguladık, bazende uyguladığımızı

söyledik, uygulamadık. Bu emirleri yerine getirmedikleri için, görevden uzaklaştırılan polislerin sayısı 6000 civarındadır."

Devletin en yetkili ağızlarının işkenceyi yadsıyan de-meçlerine ülkede işkenceyi gizlemeye çalışanlara en güzel yanıtı yine bir dönemlerin emniyet müdürlüğü yapmış birisi vermektedir.

Eski MDP Genel Başkanı emekli orgeneral Turgut Sunalp 4. 2. 1986 tarihli Cumhuriyet Gazetesi'nde " Bugün Türkiye'de işkence bir hükümet ve devlet politikası değildir ve asla olmamıştır. Ama dünyanın her tarafında işkence olmuştur, olmaktadır, olacaktır..... Bütün mesele işkenceyi asgariye indirmektir. " Turgut Sunalp 16. 11. 1985 tarihli Nokta Dergisi'nde ise, " 12 Mart sogularında kızlara cop kullanmadık. Zaten kızlara bir şey yapacak olsak coplara gerek yok..... Elimizdeki taş gibi gençleri kullandık." demektedir. Yapılan bu utanmazca açıklamaları ve yalanları 12 Mart ve 12 Eylül uygulamaları doğrulamaktadır. Ülkenin değişik yerlerinde değişik sorgulama odalarında gerçekleşen ırza geçme olayları mahkeme tutanaklarına yansımış ve gazetelerde manşetlere geçmiştir.

Devlet yetkilileri ülkede sistemli işkence yapılmadığını iddia ededursunlar, 12 Eylül'den sonra yapılan işkenceler karşısında kamuoyunda yükselen tepkileri geçiştirmek için, işkenceciler için açılan davaların sayısı bile işkencenin ülkemizdeki boyutunu göstermeye yetmektedir. İktidar partisi ANAP'ın Genel Başkan Yardımcısı ve Cezaevleri Komisyonu Başkanı Bülent Akarcalı 12 Eylül 1980'den 1 Eylül 1985 tarihine kadar meydana gelen 2120 olayda 4623 görevli hakkında sivil mahkemelerde işkenceyle ilgili soruşturma açıldığını söylemiştir. Adalet Bakanı Nejat Eldem'de işkence, kötü muamele sonucunda 5138 kişi hakkında adli tahkikat yapıldığını söylemiştir. Sivil yargı makamlarıyla askeri makamlarda işkence ve kötü muamele suçlarından yargılananlar arasındaki büyük fark dikkat çekicidir. Sivil yargıda 2120 olay için 4623 görevli hakkında adli takibat yapılırken sıkıyönetim makamlarına aynı savla 941 dosya ulaşıyor. Sivil mahkemeler 410 sanık için kovuşturmaya yer olmadına karar verirken, 2052 sanığı aklıyor, 439 sanık için hüküm veriyor. Askeri mahkemeler ise, 624 sanık için kovuşturmaya yer olmadığına 265 sanık için de aklama kararı verirken, 105 sanık için mahkumiyet hükmünü uygun görüyor. Açıklamalara göre, sivil mahkemelerde halen 1722, askeri mahkemelerde ise, 146 dava ve soruşturma sürmektedir. (Bu bilgiler Erbil Tuşalp'ın Artık Demokrasi İsteyin kitabından alınmıştır.)

Bu belge ve kanıtlar karşısında artık ülkemizde işkence var mıdır, yok mudur tartışmasını sürdürmek gereksizdir.

Egemen sınıfın temsilciliğini yapanlar her ne kadar işkence yapılmıyor diye gerçekleri saklamaya çalışsalar da Türkiye'de sistemli olarak işkence yapıldığı ortadadır. İşkence ülkemizde her dönem yapılmıştır. Ama, 12 Mart ve özellikle 12 Eylül dönemlerinde çok yaygın ve sistemli olarak uygulanmıştır. 12 Eylül döneminden sonra da işkence simmektedir. Hücrelerden, polis ve jandarma karakollarından hatta köy meydanlarında insan çığlıkları gelirken, hala çağdaş ve uygar bir ülke olduğumuzdan sözedilmektedir. Uygar ve çağdaş bir ülke olmak işkencehanelerde yükselen insan çığlıklarına kulağı kapayarak sistemli bir şekilde "işkence yoktur" nakaratlarını tutturmak değil, işkencenin tümüyle kökünün kazınması için tüm önlemleri almaktır.

**İŞKENCE SADECE
DEVRİMCİLERE YAPILMIYOR**

Ülkemizde işkence yalnızca " Vatan haini, terörist" olarak nitelendirilen devrimcilere yapılmamaktadır. Toplumun hemen hemen tüm kesimlerinde yüzbinlerce insana işkence uygulamıştır. İşkencenin devlet politikası olduğu ülkelerde fosseptik çukurlarının içine kimin sokulacağını, Filistin askılarında kimlerin asılacağını, "Ameliyat"masalarına kimlerin yatırılacağını, elektirik akımına kimlerin bağlanacağını önceden kestirmek zordur. Ama mutlaka bilmeliyiz ki, işkence ortadan kalkmadığı sürece, bugün bizim çığlıklarımız duyuluyorsa, yarın da sessiz kalanların çığlıkları tırmalayacaktır kulakları....

Fazla gerilere bakmak gereksiz, daha dün işkencehanelerde halkını sevmekten başka suçu bulunmayan devrimcilerle bir takım olayların faili olarak gözaltına alınan insanlara işkence yapılması için emir veren ve bizzat işkence yapanlar bugün kendilerine işkence yapıldığını iddia etmektedirler. Bunlardan bir tanesi de, Ankara Devrimci Yol Davası sanıklarına da işkence yapan Mustafa Haskiriş'tir. Mustafa Haskiriş, acımasızca yaptığı işkencelerle Devrimci Yol taraftarı Zeynel Abidin Ceylan'ı öldürmüştür. Bu suçtan ceza alan Mustafa Haskiriş, tahliye edilmiş, daha sonra yaptığı soygun nedeniyle yakalanmıştır. Mahkemede bu işkenceci, kendisine de acımasız işkenceler yapıldığını söylemiştir.

İşkence bir insanlık suçudur. Kime yapılırsa yapılsın mutlaka karşı çıkılmalıdır. Bugün elinde bulunan güç nedeniyle, işkenceye emir verenler unutmazınlar ki, yarın aynı durumla kendileride karşı karşıya kalabilirler. Halk arasında bir söz vardır. " Kişi kendine reva görmediğini karşısındakine de görmemeli." işkence karşısında ikili politika izlenemez. " Bu bizim düşmanımızdır" gerekçesiyle işkenceye "Evet" diyerek, " Bu bizdendir" gerekçesiyle de "Hayır" demek, iğrençliktir. İşkence karşısında belirlenecek politika, tektir: Hiç bir sebeple, hiç kimseye işkence yapılmamalıdır.

12 Eylül'den sonra ülkemizde yüzbinlerce kişi işkence tezgahlarından geçirilmiştir. Bu sırada yüzlerce insan iş-

kencede can vermiştir. Yetkililer açıklama yapıyor:

" Bunlar münferit olaylar!" Aklımıza bu noktada bir soru takılıyor. İşkencelerde yüzlerce kişinin ölmesi " Münferit olaylar"sa sistemli olarak işkencenin yapıldığının göstegesi nedir? Yüzbinlerce kişinin işkence tezgahlarında yaşamını yitirmesi midir? Şunu açıkça söyleyebiliriz: Nazi Almanya'sında faşistlerin işkencehanelerde katlettiği insan sayısına göre bizim ülkelerdekiler münferit olaylar gibi görülebilir. Ama, özünde nazi Almanya'sında da ülke-

mizde de uygulanan işkenceler bir devlet politikasının ürünüdür.

"Sorgu yapıyoruz, suçluları ortaya çıkarmaya çalışıyoruz" diyerek, insanlık suçu işleyen ve işleyenler ülkemizdeki işkenceleri hala " Münferit olaylardır" diye izah ediyorlar. Birkaç işkenceciyi göstermelik olarak " Kamuoyunun susturulması " anlamınca yargılayıp, cezalandırmak, aldatmacadan başka bir şey değildir. İşkenceyi yapan kişilerden önce işkenceyi suçlu olarak mahkum etmek gerek. İşkence sorgulama yöntemi olarak kabul edildi ve işkence tezgahlarında oluşturulan ifadeler hukuk adına hareket eden savcı ve yargıçlarca geçerlilik kazandırıldıkça işkence her zaman var olacaktır..... Ülkenin dört bir yanında işkence tezgahlarında insanların acı çığlıkları duyulurken, demokrasiye geçtik (!) sözleri boş safsatadan başka bir şey değildir.

Faşist Güney Afrika Cumhuriyeti'nde, Şili'de uygulanan yöntemler ülkemizde de uygulanmıştır. Milletvekili Cüneyt Canver'in 30. 4. 1986 tarihli Cumhuriyet Gazetesi'nde yer alan açıklaması bunu ortaya koymaktadır.

" bugün Türkiye de hiç kimsenin can güvenliği yoktur. Bugün evinizden alınarak, öldürülmeyeceğimizin garantisini ne içişleri bakanı verememektedir. Bu hükümet can güvenliğini sağlayamamaktadır..... Yetkililer harekete geçmiyor. O halde yetkililerde suç ortağıdır. Eğer savcılar, cumhuriyetin savcıları ise, harekete geçerler. Eğer hükümetin savcıları ise, bir diyeceğim yok. Savcılara hodri meydan diyorum. Biz yalan söylemiyoruz. İşkence yapılıyor ve insanlar bir hayvan gibi, çukurlara gömülüyor."

Ülkemizdeki egemenlere rağmen kısıtlı olanaklara ve bizzat partisinden yeterli destek görmemesine rağmen bir milletvekilinin soruna sahip çıkma çabalarını saygıyla karşıyoruz. İnsanlık ayıbı olan işkencenin, ortadan kaldırılması için, hukuk adamlarına da önemli görevler düştüğüne inanıyoruz.

Türkiye'de işkence yoktur diyen devlet yetkililerine sormak gerek her işkenceden söz edeni, işkence vardır diyen komünist kışkırtmalarıdır diye nitelendirdiklerine göre; Uluslararası Af Örgütü, Helsinki Watch (İzleme) Komitesi, SHP, DYP sözcüleri komünistlerin güdümündeki kişi veya örgütlermidir ki, işkence teraneleriyle ortalığı bulandırıyorlar? İşkence iddiasında bulunan binlerce vatandaş komünistlerin kışkırtmaları sonucu mu bu iddiaları ortaya atmaktadır? Eski ANAP milletvekili ve bakan Vural Arıkan'da işkenceden şikayet etmişti. Yoksa, o da mı komünistlerin kışkırtmaları sonucu böyle davranmıştır?

Şunu bir kez daha belirtmek isteriz ki, ülkemizde işkence işçisinden köylüsüne, öğretmeninden öğrencisine, sorgulamak için karakola götürülen profesöründen avukatına, sendika liderinden doktoruna, milletvekillerine, hatta polisine kadar işkence yapılmıştır. Daha önce işkence yapan işkenceciler bile daha sonra karakola düştüklerinde kendilerine işkence yapıldığını iddia etmişlerdir.

Ülkemizde yalnızca karakola sokulmak için götürülen kişiler dahil, genç kızlara, yaşlı analarımıza da işkence yapılmıştır. Hatta hamile kadınlarımıza dahi işkence yapılmıştır. Ülkemizde tanıklara, subay ve assubaylara da işkence yapılmıştır. (THKP-C 3.Yol Davası tutanakları)

Yine ülkemizde seçimle Fatsa Belediye Başkanı olan Fikri Sönmez'e de işkence yapılmıştır. Bu işkence furyasından yazarlarımız, yayıncılarımız da kurtulamamışlar, hatta, yayıncı İlhan Erdost cezaevinde öldürülmüştür. Türkiye'de hala işkence yoktur diyenlere işkence iddialarına karşı kulaklarını tıkayanlara aşağıdaki ölüm listesini sunuyoruz:

Fikri Sönmez

İŞKENCEDE ÖLENLER

1-) **ŞAH İSMAİL ŞUT**: 12 Aralık 1984 tarihinde oyun kağıdı kaçakçılığı yaptığı gerekçesiyle Kars Emniyet Müdürlüğünde gözaltına alındı. İki gün süren sorgulaması sırasında " Kafa travması" nedeniyle öldü. Komiser Mehmet Bingöl, polisler Hamdi Balcı, Mustafa Koç, Orhan Karamanoğlu ve Murat Belge haklarında " Görev sırasında adam öldürdükleri gerekçesiyle " dava açıldı.

2-) **CENNET DEĞİRMENCI** (Gaziantep): 22 Mayıs 1982'de gözaltına alındı, aynı gün sorgulandı, öldü. 1984 Şubat'ında polisler işkenceyle adam öldürmekten ceza aldılar. Ceza alan polisler: Hüseyin Gülersönmez, Mustafa Yazıcı ve Sedat Caner'dir. 4 yıl 5'er ay 10'ar günlük cezaları yarıyıta da onaylandı.

3-) **VAKKAS DEVAMLİ** (Kahramanmaraş): İşkenceyle öldürüldü. Yargılanan komiser Osman Güvenç ile polisler Mehmet Genç, Ersan Ordu, Yılmaz Kanun ve Mehmet Köse 4 yıl beş ay on gün hapse mahkum edildiler. Yarıyıta da onaylandı.

4-) **KAZIM ÇAKIR** (Mersin): Cezaevinde öldü. Adıyaman TKEP Davasında adı geçen kardeşi Mehmet Çakır ise elleri çivilenerek öldürüldü. Ölüm tarihi 7.6.1985

5-) **ALİ UYGUR** (Tarsus): İşkenceyle Tarsus'ta öldürüldü. Aylarca cesedi arandı ve kimsesizler mezarlığında cesedi bulundu. Öğretmendi.

6-) **SİDDİK BİLGİN** (Bingöl): Öğretmen, işkencede 1985 yazında öldürüldü. Cesedi aylar sonra karakol bahçesinde gömülü olarak bulundu. Tanık çavuş Fikret Bilge gerçeği anlattı. Yüzbaşı Ali Şahin yargılanıyor.

7-) **YUSUF ALTA** (Kahramanmaraş/Pazarcık): Polisçe evden götürüldü. Sonra hücrede kendisini astı denilerek, ölüsü babasına teslim edildi.

8-) **BATTAL EVREN** (Kahramanmaraş): Eğitim Enstitüsünde kurulan işkence tezgahlarında öldürüldü. 19 yaşlarında idi.

9-) **HÜSEYİN HAKKI ERDOĞAN** (İstanbul): 18.9.1984-te gözaltına alındı. 7.10.1984'te ölüm haberi babasına iletildi. Otopsi raporunda işkence izleri saptandı.

10-) **ALİ SARIBAL** (Diyarbakır): Diyarbakır Askeri Cezaevinde öldü. Askeri savcının açıklamasına göre, ölüm ne-

deni, "Normal ölüm" (!) ölüm tarihi 23.2.1981. (Oysa bu olaylardan dolayı yedi cezaevi görevlisi çavuş Mehmet Kaya, onbaşı Ali Kazım İnal erler Ahmet Şahin, Hüseyin Birleşen, Ali Sak, Demir Nohut, Fevzi Bağrıaçık ikişer yıl birer ay hapis cezası aldılar.)

11-)ALİ EREK(Diyarbakır): Askeri cezaevinde öldü. Askeri savcıya göre, ölüm nedeni, "Normal ölüm(!)" ölüm tarihi 20.4.1981.

12-)ABDURRAHMAN ÇEÇEN(Diyarbakır): Askeri cezaevinde öldü. Askeri savcıya göre ölüm nedeni "normal ölüm"(!) ölüm tarihi 27.4.1981

13-)SELAHATTIN KURDUR(Diyarbakır): Askeri cezaevinde öldü. Askeri savcıya göre ölüm nedeni "intihar-kendini asarak", ölüm tarihi 17.6.1981.

14-)CEMAL KILIÇ (Diyarbakır): Askeri savcıya göre " Ecel-veremden" öldü. Ölüm tarihi 23.2.1982.

15-)ÖNDER DEMİROK (Diyarbakır): Askeri cezaevinde öldü. Askeri savcıya göre ölüm nedeni, " Normal ölüm"(!) ölüm tarihi 8.3.1982

16-) MEHMET ALİ ERASLAN (Diyarbakır): Askeri cezaevinde öldü. Askeri savcıya göre ölüm nedeni "Normal ölüm"(!) ölüm tarihi 9.6.1982

17-)MAZLUM DOĞAN (Diyarbakır): Askeri savcıya göre ölüm nedeni " İntihar-kendini asarak" ölüm tarihi 7.6.1982

18-)AZİZ ÖZBAY (Diyarbakır): Askeri cezaevinde öldü. Askeri savcıya göre ölüm nedeni " Ecel-Siroz" ölüm tarihi 23. 8. 1982

19-) KEMAL PİR (Diyarbakır): Askeri cezaevinde öldü. Askeri savcıya göre, ölüm nedeni, " Açlık grevi sonucu" ölüm tarihi 4. 10. 1982

20-) ALİ ÇİÇEK(Diyarbakır): Askeri cezaevinde öldü. Askeri savcıya göre ölüm nedeni, " Açlık grevi" ölüm tarihi 4.10.1982

21-)AKİF YILMAZ (Diyarbakır): Askeri cezaevinde öldü. Askeri savcıya göre ölüm nedeni, "Açlık grevi" ölüm tarihi, 4.11. 1982

22-)MEHMET HAYRİ DURMUŞ(Diyarbakır): Askeri cezaevinde öldü. Askeri savcıya göre ölüm nedeni, "Açlık grevi" ölüm tarihi 1. 11. 1982

23-)BEDİ TAN(Diyarbakır): Askeri cezaevinde öldü. Askeri savcıya göre ölüm nedeni henüz bilinmiyor. Araştırılıyor. (Gardiyan Adem Gündüz ve onbaşı Ali Koyunlu hakkında işkence davası açıldı.)

24-)AZİZ BÜYÜKERTAŞ(Diyarbakır): Askeri cezaevinde öldü. Askeri savcıya göre ölüm nedeni "Normal ölüm"(!) ölüm tarihi 22. 12. 1982

25-) İBİŞ VURAL(Diyarbakır): Askeri hastanede öldü. Askeri savcıya göre ölüm nedeni "Normal ölüm"(!) ölüm tarihi 29. 12. 1982

26-)MEHMET EMİN AKPINAR(Diyarbakır): Askeri cezaevinde öldü. Askeri savcıya göre ölüm nedeni "Normal ölüm"(!) ölüm tarihi 25. 1. 1983

27-) RAMAZAN YAYAN(Diyarbakır): Askeri cezaevinde öldü. Askeri savcıya göre ölüm nedeni "Normal ölüm"(!) ölüm tarihi 1. 3. 1983

28-)MEHMET ÖZBADEM(Diyarbakır): Askeri cezaevinde öldü. Askeri savcıya göre ölüm nedeni " Ecel-verem" ölüm tarihi 20. 5. 1983

29-) FERHAT KURTAY (Diyarbakır): Askeri cezaevinde öldü. Askeri savcıya göre ölüm nedeni " İntihar-kendini yakarak", ölüm tarihi 25. 7. 1983

30-) ERŞAT ANIL (Diyarbakır): Askeri cezaevinde öldü. Askeri savcıya göre ölüm nedeni " İntihar-kendini yakarak", ölüm tarihi 25. 7. 1983

31-) NECMİ ÖNEN (Diyarbakır): Askeri cezaevinde öldü. Askeri savcıya göre ölüm nedeni "İntihar-kendini yakarak", ölüm tarihi 25. 7. 1983

32-)MEHMET ZENGİN(Diyarbakır): Askeri savcıya göre ölüm nedeni , " İntihar-kendini yakarak", ölüm tarihi 25. 7. 1983

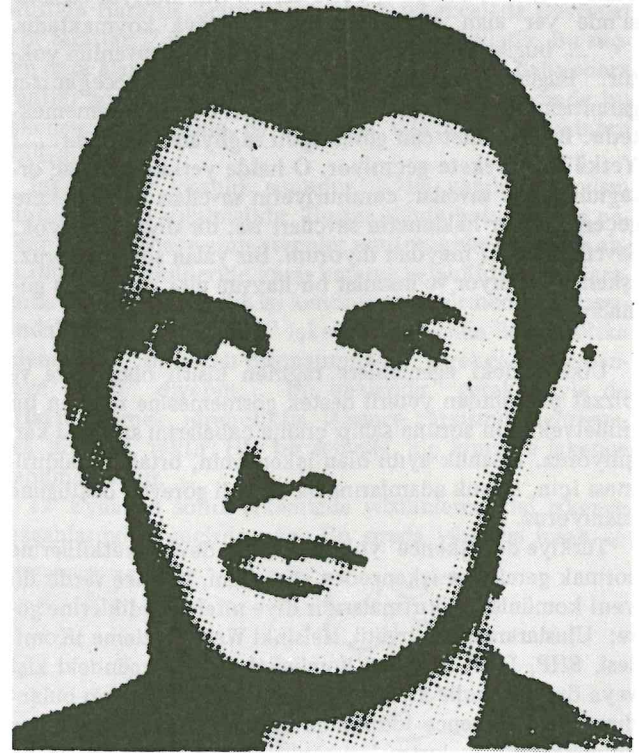
33-) YILMAZ DEMİR (Diyarbakır): Askeri cezaevinde öldü. Askeri savcıya göre ölüm nedeni "İntihar-kendini asarak", ölüm tarihi 20. 1. 1984

34-) REMZİ AYTÜRK (Diyarbakır): Askeri cezaevinde öldü. Askeri savcıya göre ölüm nedeni "İntihar-kendini asarak", ölüm tarihi 1. 2. 1984

35-) İSMET KAVAK (Diyarbakır): Askeri cezaevinde öldü. Askeri savcıya göre ölüm nedeni "Ecel-pankreas kanseri" ölüm tarihi 6. 3. 1984

36-)İBRAHİM HALİL BAŞTURALP (Diyarbakır): Askeri cezaevinde öldü. Askeri savcıya göre ölüm nedeni " Normal ölüm"(!) ölüm tarihi 27. 4. 1984

37-) ORHAN KESKİN (Diyarbakır): Askeri cezaevinde öldü. Askeri savcıya göre ölüm nedeni " Açlık grevi sonucu" ölüm tarihi 4. 5. 1984

ORHAN KESKİN

38-)CEMAL ARAP (Diyarbakır): Askeri cezaevinde öldü. Askeri savcıya göre ölüm nedeni " Açlık grevi", ölüm tarihi 15. 5. 1984

39-)NECMETTİN BÜYÜKKAYA (Diyarbakır): Askeri cezaevinde öldü. Askeri savcıya göre ölüm nedeni "Akciğer kanseri-anfizeri" ölüm tarihi 18. 7. 1984

40-)HÜSEYİN YÜCE (Diyarbakır): Askeri cezaevinde öldü. Askeri savcıya göre ölüm nedeni " Normal ölüm"(!), ölüm tarihi 5. 11. 1984

41-) İHSAN KAYAER (Gümüşhane-Bayburt): 29 Ekim 1983'te götaltına alındı. Parlak Güneş tarafından dövüldü. Karakolda fenalaştı. Hastaneye kaldırılırken yolda öldü. 9 çocuk babasıydı... Yargılanması gıyapta süren Parlak Güneş hakkında 1986 başında tutuklama kararı verildi. O tarihte İzmir Bornova Polis Eğitim Okulunda öğretim üyesi olarak görev yapıyordu.

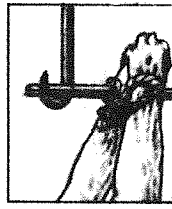
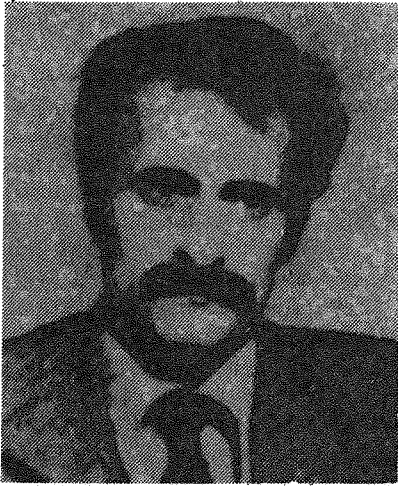
42-)MAZLUM GÜLER(Elazığ): Elazığ Cezaevinde yattı. Tahliye kararı verilmesine karşı tahliye edilmedi. Birkaç gün sonra cezaevinde öldü.

43-) **HASAN ÇELİK** (Çorum): Sazdeğirmeni Jandarma Karakolunda sorguya alındı. 61 yaşındaydı. Komaya girdi. Hastane raporu " Kafa travması sonucu beyin kanaması" geçirdiği şeklindeydi. Çorum Valisi Fikret Koçak'a göre ise, " Adamda yüksek tansiyon varmış, jandarma assubayı Ahmet Ceylan yüksek sesle bağırınca adam komaya girdi" şeklinde açıklama yaptı. Ölüm tarihi 12. 2. 1986

44-) **YAŞAR DURMAZ** (Samsun): 22 yaşındaydı. 9 Şubat 1986'da gözaltına alındı. Sorguda aynı gün öldü. " Merkez Jandarma Karakolunun 3. katından atlıyarak intihar (!) ettiği resmi olarak açıklandı." Ancak doktor raporda hiçbir kırık izine rastlanmadı. Ölüm tarihi 9.2. 1986

45-) **ORUÇ KORKMAZ** (Kars): Terzi. Sorguda öldü. Başkomiser Kemal Kartal ve üç polis işkenceden yargılandı. Çeşitli hapis cezalarına çarptırıldılar.

46-) **HASAN DEMİR** (Ankara-Haymana): Davutlar köyünde Jandarma tarafından vuruldu. 20 yaşındaydı. Köylüler olay gününe kadar köylerinde dayak yemeyen kimse kalmadığını ve olayın kaza olmadığını söylüyorlar. Ölüm tarihi 25. 2. 1986

CENGİZ AKSAKAL

47-) **CENGİZ AKSAKAL** (Artvin): Sorguda öldü. Polisler İbrahim Uçok, Hilmi Özmen, Seyhan Açıknel yargılandılar. Üçer yıl dörder ay hapis cezası aldılar. Yargıtay bozdu. Bilehare delil yetersizliğinden beraat ettiler. Ölüm tarihi 18. 10. 1980

48-) **İBRAHİM POLAT** (Mardin-Nusaybin): 28 Eylül 1985'te vurularak öldü. Jandarma " İntihar etti" dedi. Sıkıyönetim ise, " Çatışmada vuruldu" şeklinde açıklama yaptı. Ailesi ve işkenceye tanık olanlar yüzbaşı İdris Sazer ve assubay Haydar Çolakçı tarafından işkenceyle öldürüldüğünü belirtiyorlar. Cesedi ailesine gösterilmedi.

49-) **MUSTAFA ASİM HAYRULLAHOĞLU** (İstanbul): Sorguda öldü. İşkenceden yargılanan İstanbul 1. Şubede görevli başkomiser Ümit Baybek, komiser Mehmet Yetiş, komiser muavini Orhan Yamak, askeri mahkemece 10'ar yıl sekizer ay ağır hapis cezasına çarptırıldılar. Ölüm tarihi 16. 11. 1982

50-) **HAYDAR YAĞMUR**: Yargılandığı Çorum'dan mahkemece İstanbul'a Adli Tıp'a gönderildi. Geçici olarak barındırıldığı Bayrampaşa Cezaevinde öldürüldü. Tunceli'liydi.

51-) **MEHMET CEREN** (Kahramanmaraş): Sorgulama da öldü. Hücrede gömleği ile kendini astığı söylendi. İşkenceci polis Sedat Caner komiser Osman Çeçen'in işkence yaptığını açıkladı.

52-) **ŞADAN GAZETECİ** (Kocaeli): Cezaevi Müdürü Ali Saim Şenel tarafından copla dövülerek öldürüldü. Ömür boyu hapis cezası verildi. Ölüm tarihi 24. 9. 1980

53-) **HAYDAR ÖZTÜRK** (Ankara): Sorguda öldü. Emniyet Müdürlüğünün 6. katından atlıyarak intihar ettiği açıklandı (!)

54-) **VEDAT AKDOĞAN** (Ankara): Sorguda öldü. Emniyet Müdürlüğü 6. katından atlıyarak intihar ettiği (!) söylendi.

55-) **HALİT ÇELİK** (Mersin-Mut): Nezarethanede kendisini " Zincirle asarak intihar ettiği" (!) söylendi.

56-) **AHMET TANIŞ** (İstanbul): Otopark bekçisi, 49 yaşındaydı. Bakırköy Merkez Karakolunda sorguda öldü. İşkence tanığı Nadir Görür, başkomiser Adem Yılmaz, polisler Sedat Şahin, Şaban Yetişkin ve Sinan Bozkurt işkenceden yargılanıyorlar. Ölüm tarihi 2. 11. 1985

57-) **MUSTAFA YALÇIN** (Ankara): 37 yaşındaydı. 28. 8. 1980'de Mamak Askeri Cezaevinde öldü. Otopsi raporu " Künt derbeler sonucu ağrı şoku." Askeri savcı, " koğuş-turmaya yer olmadığı"na karar verdi.

58-) **HAKAN MERMEROLUK** (İstanbul): Alemdağ cezaevinde gaz bombası ve dayak sonucu öldü. Ölüm tarihi 24. 12. 1981

59-) **ŞEREF YAZAR** (İstanbul): Alemdağ Askeri Cezaevinde gaz bombası ve dayak sonucu öldü. Ölüm tarihi 24. 12. 1981. Askeri Müşavirlik Hakan Mermeroluk ve Şeref Yazar'ın " Tahliye edilmiş olduklarımız" açıkladı.

60-) **İSMET TAŞ** (İstanbul): Tahliye edildiği gün kalp rahatsızlığı geçirdi. Saatlerce doktora götürülmedi. Çapa Tıp Fakültesi Hastanesinde öldü.

61-) **HÜSEYİN AYDIN** (Metris cezaevinde yattı): Tahliye olup çıktıktan bir süre sonra cezaevindeki bakımsızlık ve ihmalden 1984'te öldü.

62-) **HAMDİ FİLİZCAN** (Çanakkale): Cezaevinde dayaktan beyin kanaması geçirdi. 4 Temmuz 1983'te Devlet Hastanesinde öldü. Otopsi raporu " Beyin kanaması"

63-) **ŞADUMAN KANSU** (Çanakkale): Cezaevinde işkenceler sonucu rahatsızlandı. Tedavi edilmedi. 1985 yılında Bayrampaşa cezaevi hastanesinde öldü.

64-) **ADİL CAN** (İstanbul): Nisan 1984'te gözaltına alındı. İşkence gördü. Otopsi raporunda " Kafa travması, şiddetli darp " yazıyordu. Metris cezaevinde sık sık rahatsızlandı. 11 Nisan 1985'te işkence, bakımsızlık ve ihmalden öldü.

65-) **ABDULLAH MERAL** (İstanbul): Cezaevindeki yoğun baskı ve işkenceleri protesto için gittiği ölüm orucunun 64. gününde öldü. Ölüm tarihi 14. 6. 1984

66-) **HAYDAR BAŞBAĞ** (İstanbul): Ölüm orucunun 67. gününde 17. 6. 1984'te öldü.

67-) **FATİH ÖKTÜLMÜŞ** (İstanbul): Ölüm orucunun 67. gününde 17. 6. 1984'te öldü.

68-) **HASAN TELCİ** (İstanbul): Ölüm orucunun 72. gününde 22. 6. 1984'te öldü.

69-) **MUSTAFA TUNÇ** (İstanbul): 13. 1. 1981'de gözaltına alındı. Yoğun işkence gördü. Cezaevinde işkence raporu aldı. Hayalarından biri işkence sonucu iltihaplandı ve ameliyatla alındı. Cezaevinde yeterli bakım görmedi. 1982 yılında öldü.

70-) **HULUSİ DALAK** (Gaziantep): 14. 1. 1981'de gözaltına alındı. 3 gün sonra 17. 1. 1981'de ölüsü babasına geri verildi. Resmi açıklama " Kalp krizi (!)" 21 yaşındaydı.. soruşturma dahi yapılmadı.

71-) **İSMAİL CÜNEYT** (İstanbul): Balıkesir 1951 doğumluydu, gözaltına alındı. Ancak, sonradan resmi makamlarca " Çatışmada vuruldu (!)" biçiminde açıklama yapıldı.

72-) **NURETTİN YEDİGÖL** (.....): Sorguya alındığına ve yoğun işkence gördüğüne ilişkin bir çok tanık var. Ancak şu anda kayıp....

73-) **HAYRETTİN EREN** (.....): Sorguya alındığına

ve yoğun işkence gördüğüne dair birçok tanık var, ancak şu anda kayıp...

74-) **MAKSUT TEPELİ** (.....): Tutuklandı, ancak, şu anda kayıp...

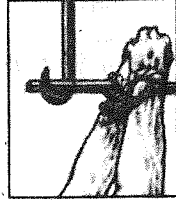
75-) **SÜLEYMAN CİHAN**: 27. 9. 1981'de gözaltına alındı. Yoğun işkence sonucu işkence tezgahında öldü. Otopsi raporu var, tanık var ama, soruşturma yapılmadı.

76-) **FEYAT ALKAN** (Ağrı-Doğubeyazıt): Kayıp..... Jandarma albayı Aslan Beytörü tarafından 18 Ağustos 1985'deki operasyon sırasında vurulduğu iddia ediliyor. Yaralı olarak yakalandığı, ifadesinin alındığı, ve şu anda ne olduğunun bilinmediği de iddialar arasında....

77-) **ZEKİ YUMURTACI** : Sorguda öldü.....

78-) **İBRAHİM ESKİ** (Ankara): Ankara Emniyet Müdürlüğü'nde sorguda öldü. Ekim 1980.....

79-) **BEHÇET DİNLERER** (Ankara): Ankara emniyetinde sorguda Kasım 1980'de öldü.

BEHÇET DİNLERER

80-) **ENVER ŞAHAN**: İşkenceye öldü, dava açılmadı.

81-) **FARUK TUNA**: İşkenceye öldü, dava açılmadı.....

82-) **ALİ İNAN**: Eylül 1980'de İstanbul emniyet müdürlüğünde öldü.

83-) **AHMET KARLANGIÇ** : Eylül 1980'de İstanbul emniyet müdürlüğünde öldü.

84-) **ATAMAN İNCE**: Ekim 1981'de İstanbul-Kartal Soğanlık Karakolunda öldü.

85-) **ABDURRAHİM AKSOY** (Samsun): İşkenceye öldürüldü. "Emniyetten atlayıp intihar etti" denildi...

86-) **AYDIN DEMİRKOL** : Malatya'da öldürüldü...

87-) **ABDULLAH PAKSOYLU**: İşkenceye öldürüldü....

88-) **ALİ ADİL YILMAZ**: Ocak 1981'de Ankara emniyet müdürlüğünde öldürüldü...

89-) **AHMET ALTIN**: Ocak 1981'de Kahramanmaraş emniyetinde öldürüldü...

90-) **AHMET ERDOĞAN**: İşkenceye öldürüldü.....

91-) **AYHAN ALAN**: Ocak 1981'de İçel-Tarsus emniyetinde öldürüldü...

92-) **ALİ ÇAKMAKLI**: Adana emniyet müdürlüğünde öldürüldü.

93-) **ALİ ALTIÖK**: İşkenceye öldürüldü...

94-) **ATALAY BAHADIRLI**: İşkenceye öldürüldü...

95-) **ALİ KILIÇ** (Diyarbakır): Diyarbakır Askeri Cezaevinde öldürüldü.

96-) **BEKİR BAL**: İşkenceye öldürüldü....

97-) **BEDRİ SINAK**: Şubat 1981'de Adana emniyet müdürlüğünde öldürüldü.

98-) **BAHADIR YILDIZ**: İstanbul emniyet müdürlü-

ğünde öldürüldü.

99-) **CAFER DAĞDOĞAN**: Kasım 1980, Adana emniyet müdürlüğünde öldürüldü...

100-) **CEMİL TIPIRDAMAZ**: İşkenceye öldürüldü....

101-) **CUMALİ AY**: İşkenceye öldürüldü...

102-) **CUMA ÖZARSLAN**: Kasım 1982, Gaziantep emniyet müdürlüğünde öldürüldü...

103-) **EKREM EKŞİ**: 12 Eylül 1980 İstanbul emniyet müdürlüğünde öldürüldü...

104-) **ERCAN KOCA**: İşkenceye öldürüldü...

105-) **ENSAR KARAHAN** (Artvin): İşkenceye öldürüldü...

106-) **HASAN GAZİOĞLU**: Mart 1981, İstanbul Bakırköy Karakolunda öldürüldü.

107-) **HASAN ASKER ÖZMEN**: Ekim 1981. Ankara emniyet müdürlüğünde öldürüldü...

108-) **HASAN HÜSEYİN DAMAR**: İşkenceye öldürüldü...

109-) **HASAN ALEMLİOĞLU**: İşkenceye öldürüldü...

110-) **HASAN KILIÇ** : Tunceli, Ocak 1981'de öldürüldü...

111-) **HASAN SÖNMEZ**: İşkenceye öldürüldü....

112-) **GÜNAY BALÇIK**: İşkenceye öldürüldü....

113-) **HÜSEYİN ÇOLAK**: Ağustos 1980. Ankara emniyet müdürlüğünde öldürüldü...

114-) **HAKKI KOCAOĞLU**: İşkenceye öldürüldü...

115-) **HÜSNÜ SEYHAN**: İşkenceye öldürüldü...

116-) **HALİM ÇIKAR**(Ç irak): İşkenceye öldürüldü...

117-) **İLHAN ERDOST**: Kasım 1980, Mamak Askeri Cezaevinde öldürüldü...

118-) **İRFAN ÇELİK**: İşkenceye öldürüldü...

119-) **İLYAS GÜLEÇ**: İşkenceye öldürüldü...

120-) **İSMET OMURCAN**: İşkenceye öldürüldü...

121-) **İSMET KIRAN**: Kasım 1983, Diyarbakır emniyet müdürlüğünde öldürüldü...

122-) **KEMAL DEMET**: İşkenceye öldürüldü...

123-) **MEHMET ÇİZMELİ**: Ocak 1981, Mardin emniyet müdürlüğünde öldürüldü...

124-) **MUNZUR GEÇGEL**: Aralık 1980'de İzmir'de öldürüldü...

125-) **MUSTAFA ŞAHİN**: Aralık 1981'de Elazığ'da gözaltına alındı, cesedi Peri Çayında bulundu....

126-) **NECİP KUTLU**: Mayıs 1981'de işkenceye öldürüldü...

127-) **MEHMET ALİ KARASOY**: İşkenceye öldürüldü...

128-) **MEHMET EMİN KUTLU**: İşkenceye öldürüldü...

129-) **NİYAZİ GÜNDOĞDU**: Mart 1983, Sivas emniyet müdürlüğünde öldürüldü...

130-) **SÜLEYMAN ÖLMEZ**: Tunceli'de Kasım 1981'de işkenceye öldürüldü...

131-) **MEHMET KAZGAN**: Malatya'da Mart 1981'de işkenceye öldürüldü...

132-) **OSMAN KARADUMAN**: Adana'da Aralık 1980'de işkenceye öldürüldü...

133-) **RECEP ESTİK**: İşkenceye öldürüldü...

134-) **ŞÜKRÜ GEDİK**: Elazığ-Karakoçan, Kasım 1980'de işkenceye öldürüldü.

135-) **SATILMIŞ ŞAHİN DOKUYUCU**: İşkenceye öldürüldü...

136-) **SELİM MEHMET YÜCEL**: İşkenceye öldürüldü.

137-) **SEREF SAR**: İşkenceye öldürüldü...

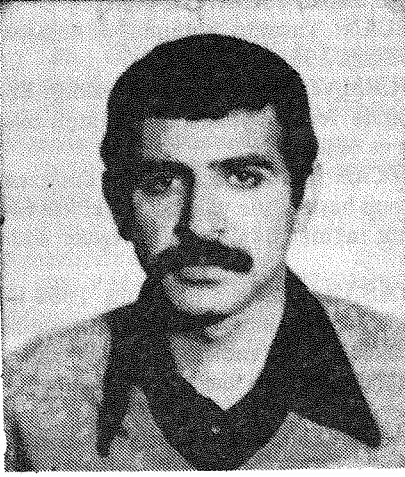
138-) **TANER UZUN**: İşkenceye öldürüldü...

139-) **TURGAY ERBAY**: İşkenceye öldürüldü...

140-) **TURHAN SAĞLAM**: İşkenceye öldürüldü...

141-) **YAŞAR OKÇ UOĞLU**: Aralık 1980'de İstanbul emniyet müdürlüğünde öldürüldü...

142-) **YILMAZ PEKÖZ** : Kırkkale, 1981'de öldürüldü...

ZEYNEL
ABİDİN CEYLAN

- 143-) ZENEL ABİDİN CEYLAN: Ankara emniyet müdürlüğünde, Eylül 1980'de işkenceyle öldürüldü...
- 144-) METİN SERTBULUT: İzmir'de işkenceyle öldürüldü...
- 145-) TEOMAN SAMANLI: İşkenceyle öldürüldü...
- 146-) YILDIRIM ÖZKAN: İşkenceyle öldürüldü...
- 147-) KEMAL GEZGİN: İşkenceyle öldürüldü...
- 148-) ŞERAFETTİN TIRIÇ: Fatsa'da 1985'te işkenceyle öldürüldü...
- 149-) SADİ EKİZ: 1980'de Fatsa'da polisler tarafından halkın gözü önünde kurşuna dizildi...
- 150-) AHMET UZUN: Ocak 1981'de Rize Garnizon Komutanlığında işkenceyle öldürüldü...
- 151-) ALİ KÜÇÜK: Mart 1981'de Ordu'da işkenceyle öldürüldü...
- 152-) (Ahmet oğlu) ALİ ÇETİNER: Kahramanmaraş Pazarcık ilçesine bağlı, köyünden alınmış bir daha kendinden haber alınmamıştır...
- 153-) AZİZ AĞAÇ: Şubat 1980'de cesedi Maraş Devlet Hastanesinde bulundu...
- 154-) ALADDİN GÜMÜŞ: Diyarbakır emniyet müdürlüğünde öldürüldü...
- 155-) ABDÜL KADIR TAPTI: 1982'de Mardin emniyet müdürlüğünde öldürüldü...
- 156-) ASKER DEMİR: 1982'de Ankara emniyet müdürlüğünde öldürüldü...
- 157-) BOZAN ÇİMEN : Şubat 1981, Gaziantep emniyet müdürlüğünde öldürüldü...
- 158-) BAYRAM KOCABAŞ: Ağustos 1981'de işkenceyle öldürüldü...
- 159-) BAHADIR DUMANLI: Alemdağ Askeri Cezaevinde işkence sonucu öldürüldü...
- 160-) BEHZAT AK: Kasım 1984'de İstanbul emniyet müdürlüğünde öldürüldü...
- 161-) BEDRİ MİLGE: Temmuz 1981'de Artvin Jandarma Alay Komutanlığında işkenceyle öldü...
- 162-) CABBAR DEMİROK: Mart 1982'de Lice'de işkenceyle öldürüldü...
- 163-) COŞKUN ALTAN: Kasım 1982'de İstanbul emniyet müdürlüğünde öldürüldü...
- 164-) HASAN HAKKI ERDOĞAN: Eylül 1984'te İstanbul emniyet müdürlüğünde öldürüldü...
- 165-) HAYDAR SÖNMEZ: Tunceli'li, Ocak 1982'de işkenceyle öldürüldü...
- 166-) İBRAHİM ULAĞ: Ekim 1983'te işkenceyle öldürüldü...
- 167-) KENAN KÜÇÜK: Eylül 1982'de Ankara emniyet müdürlüğünde öldürüldü...
- 168-) KENAN KILIÇ : 1983'te Diyarbakır cezaevinde

öldü...

- 169-) MUTLU ÇETİN: 1983'te Manisa emniyet müdürlüğünde öldürüldü...
- 170-) MUSTAFA TAŞ: Mayıs 1986'da İstanbul emniyet müdürlüğünde öldürüldü...
- 171-) MEHMET ÖNSOY: İstanbul 1980'de işkenceyle öldürüldü...
- 172-) MUSTAFA IŞIK: Nisan 1981'de İstanbul emniyet müdürlüğünde öldürüldü...
- 173-) NECMETTİN BÜYÜKKAYA: Diyarbakır Askeri Cezaevinde işkenceyle öldü...
- 174-) NİHAT ARDA: Aralık 1980'de Ankara emniyet müdürlüğünde öldürüldü...
- 175-) REMZİ YALVAÇ: Temmuz 1979'da Diyarbakır emniyet müdürlüğünde öldürüldü...
- 176-) SİNAN KARACALI: Ocak 1981'de Adana emniyet müdürlüğünde öldürüldü...
- 177-) SADIYE YAVUZ: 1981'de Manisa emniyet müdürlüğünde öldürüldü...
- 178-) SAİT ŞİMŞEK: 1980'de Gaziantep emniyet müdürlüğünde öldürüldü...
- 179-) VEYSİ ŞİMŞEK: Nisan 1986'da Diyarbakır cezaevinde işkenceyle öldürüldü...
- 180-) ALİ KOMUZ: Konya emniyetinde işkenceyle öldürüldü...
- 181-) CEVHER YAŞAR: Tunceli-Malazgirt/Bulgurcular Yatılı Bölge Okulunda gözaltına alınır. Elazığ emniyetinin Elazığ-Binsekizyüzevler bölgesinin üst kısmında bulunan işkence yuvasına götürülür. Ve tecavüz edildikten sonra öldürülür.... (1-7- Kasım 1987 2000'e doğru dergisi)
- 182-) ADNAN TÜYSÜZ : Ceylanpınar İlçe Jandarma Bölük Komutanlığınca gözaltına alınıp, kaçarken vurulduğu söylenmiş, ceseti bulunmayınca, yabani hayvanlar tarafından yendiği iddia edilmiştir...
- 183-) ALİ ÇETİNER(Kalenderoğlu): Kahramanmaraş-Pazarcık ilçesine bağlı köyünden alınmış, bir daha kendinden haber alınmamıştır...
- 184-) FİDAN YILDIRIM: Kahramanmaraş-Pazarcık ilçesine bağlı köyünden alınmış, kendisinden bir daha haber alınmamış...
- 185-) ALİ OVAYOLU: İşkenceyle öldü...
- 186-) HÜSEYİN ENGİNOK: İşkenceyle öldü...
- 187-) HİMMET UYSAL: 1941 doğumlu. 1980 kurban bayramından 15 gün sonra Uşak Emniyet Müdürlüğünce gözaltına alındı, daha sonra " Hastalığı nedeniyle öldü (!)" denildi.
- 188-) SELİM MARTİN: 9 Eylül 1956 doğumlu. 27 Mayıs 1981'de İzmir'de operasyon sırasında yaralı olarak yakalanıp gözaltına alınıyor daha sonra da sorguda ölüyor.
- 189-) ABDULLAH GÜLBUDAK: 1946 Fatsa doğumlu. TÖB-DER Genel Saymanı. 15 Mayıs 1983'te Ankara Merkez Kapalı Cezaevinde atılan dayak sonucu kurtarılamıyarak öldü.
- 190-) KENAN GÜRSEY: 1956 Diyarbakır doğumlu. 1980 Kasım'ının sonlarına doğru Diyarbakır'da gözaltına alındı, 2 Aralık tarihinde öldü.
- 191-) İBRAHİM ÇELİK : 1960 Şavşat doğumlu. Mart 1981'de Köplüce'de (Şavşat) yaralı olarak jandarma tarafından yakalandı. Cenazesini yıkayanların anlatımına göre jandarma başçavuşu Bahri tarafından yapılan işkence ve gözlerinin oyulması sonucu öldü.
- 192-) ALAYBEY YILMAZ: 1956 doğumlu. Haziran 1982'de Kastamonu'da gözaltına alındı, burada yapılan sorgulamadan sonra, Karabük ve Gölcük'e götürüldü. Yapılan işkenceler sonucu hastaneye kaldırıldı. Ciğerlerinde kan pıhtılaşması oldu ve idrarından kan gelmeye başladı. Sorguda beraber olan insanların anlatımına göre: önce Ka-

rabük Devlet Hastanesine, oradan da Ankara'ya götürüldü. Tedavi edilemeyeceğinin anlaşılması üzerine serbest bıraktı. Serbest bırakıldıktan bir gün sonra 23 Haziran 1982'de öldü.

193-) GÜLDEN ERDEM: Ekim 1980'de Ankara Emniyet Müdürlüğüne gözaltına alındı. 11 Ekim 1980'de öldü.

194-) ÖMER AYDOĞMUŞ: Boğazlıyan doğumlu. İzmir Kemeraltı Karakolunda öldü.

195-) SATILMIŞ ŞAHİN DOKUYUCU: 1940 doğumlu. Ankara Emniyetinde gözaltına alındıktan sonra, 17 Haziran 1982'de gözaltında öldü.

196-) ÖMER ZAFER MÜCTEBAOĞLU: 1954 Kastamonu doğumlu. 12 Eylül'den iki ay sonra tutuklanarak Mamak Askeri Cezaevine konuyor. 1982 Ekim'inde tekrar sorgulanmak üzere cezaevinden Ankara 1. Şubeye götürülüyor. Sorguda fenalaşması sonucu tekrar cezaevine getiriliyor ve bir gün sonra 15 Ekim 1982'de öldü. Cenazesi ailesine teslim edilmeden askerler tarafından gömüldü.

197-) METİN SERTBULUT: 1949 Salihli doğumlu. 25 Ağustos 1981'de İzmir'de gözaltında öldü.

198-) ARIF TURAN: 1962 Borçka doğumlu. 12 Haziran 1981'de yaralı yakalanıyor. Jandarma tarafından "kasatura falakası"na tabi tutuluyor ve ölüyor.

199-) İŞHAK : 1930 Ardanuç doğumlu. Ardanuç'ta sorgu sırasında öldü.

200-) AHMET YÜKSEL: 17 Ekim 1980'de Antalya Gazipaşa'da operasyon sonucu yaralı olarak yakalandı. Yakalandığı bölgeden jipin arkasına bağlanarak Jandarma Merkez Komutanlığına kadar sürükleniyor. Jandarmadaki sorgusu sırasında ölüyor.

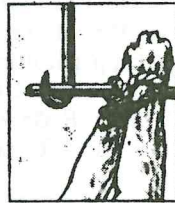
201-) ALİ EKBER ACAR: 23 Ekim 1980'de Ankara'da sorguda öldü.

202-) FİKRİ SÖNMEZ: 1938 Fatsa doğumlu. Fatsa Belediye Başkanlığı yaptı. 1980'de Nokta Operasyonunda gözaltına alındı. Yapılan işkenceler sonucu hastalandı. 4 Mayıs 1985'te Amasya Askeri Cezaevinde, cezaevi koşulları ve yapılan işkenceler sonucu öldü.

203-) HALİS BİLGE: 12 Eylül 1980'den beri tutuklu. Turhal Ortaokul Öğretmenliği yaptı. Sendikal çalışmalara aktif olarak katıldı. 7 Aralık 1984'te Amasya Cezaevi Hastanesinde öldü.

204-) VAHAP ATILGAN: 11 Ekim 1980'de Diyarbakır'da sorguda öldü.

205-) MUAMMER ÖZDEMİR: 1958 Kutlubey (Denizli) doğumlu. Cezaevlerinde uygulanan gizli idam politikaları sonucu siroz hastalığına yakalandı ve 12 Mart 1987'de Hannover'de öldü.

AHMET ÇETİN

206-) AHMET ÇETİN: 1955 Buldan (Denizli) doğumlu. Cezaevlerinde uygulanan ağır baskılar sonucu hastalığa yakalandı ve bilinçli bir şekilde tedavi edilmedi. 16 Mart

1987'de Ankara Merkez Kapalı Cezaevi'nde öldü.

207-) KENAN ÖZCAN: Tutuklu bulunduğu Amasya Askeri Cezaevinde 20 Ekim 1985'te öldürüldü.

208-) MEHMET DURMAZ: Tutuklu olarak kaldığı Erzincan Askeri Cezaevinde vereme yakalandı. Bilinçli olarak tedavisi yapılmadı ve öldü.

209-) MAHMUT ÖZCAN: Tutuklu bulunduğu Erzincan Askeri Cezaevinde verem hastalığına yakalandı. İki kez cezaevi revirine çıkmasına rağmen bilinçli olarak tedavi edilmedi ve öldü.

210-) METİN ERYAŞAR: Erzincan doğumlu. 1980 Ekim'inde Adana Mıdık mahallesinde operasyon sırasında vurularak yakalandı daha sonra kendisinden haber alınmadı. O civarda oturanlar aynı gece mezarlığa birisinin gömüldüğünü söylediler.

211-) GÜNAY TANRIVERDİ: 1952 yılına Maraş'ta doğdu. Ankara Devrimci Yol Dava'sından yargılandı. 3.5 yıl Mamak'ta tutuklu kaldığı süre içerisinde su topluyan ciğerleri ve kalbindeki günden güne büyüyen delik tedavi edilmediği için 7 Aralık 1985 tarihinde öldü.

212-) İBRAHİM KIRAN, Erzincan'da POL-DER üyesiydi. Tutuklu bulunduğu Malatya Cezaevindeki uygulamalar sonucu öldürüldü.

213-) DÖNDÜ AYDIN: Eşinin yerini öğrenmek isteyen polisler tarafından hastanede gözaltına alındı. Ameliyatı bir şantaj olarak kullanıldı ve bilinçli bir şekilde yanlış ameliyat edildi. Eşinin yerini söylemediği için ölüme terk edildi. 13 Eylül 1982'de öldü.

214-) MAHMUT KAYA: 25 Aralık 1980'de sorgu sırasında öldü.

215-) CEMİL KIRBAYIR: Ekim 1980'de sorgu sırasında öldü.

216-) YAŞAR OKÇUOĞLU: 4 Aralık 1980'de sorgu sırasında öldü.

217-) MEHMET ALİ KILIÇ: 12 Şubat 1981'de Ankara'da sorgu sırasında öldü.

218-) ABDULLAH PAKSOYLU: 16 Mart 1981'de Adıyaman'da sorgu sırasında öldü.

219-) AHMET SAKİN: 30 Temmuz 1981'de İstanbul'da sorgu sırasında öldü.

220-) HASAN DÖNMEZ: 2 Ekim 1980'de İstanbul'da sorgu sırasında öldü.

221-) ÖZGÜR AKKURT: 9 Eylül 1980'de Gaziantep'te sorguda öldü.

222-) ÖMER AKTAŞ: 1 Ekim 1980'de Diyarbakır'da sorguda öldü.

223-) METİN AKSOY: 24 Ekim 1980'de Ağrı'da sorguda öldü.

224-) SİNAN KARACALI: Ocak 1981'de sorgu sırasında öldü.

225-) AHMET DEMİR: Şubat 1981'de Diyarbakır'da sorguda öldü.

226-) HASAN ALİDAMAR: 12 Mayıs 1981'de Kayseri Yaylak'ta sorguda öldürüldü.

227-) SELİM AKBAŞ: 18 Mayıs 1981'de İstanbul'da öldürüldü.

228-) SÜLEYMAN ASLAN: 20 Kasım 1982'de Tokat'ta öldü.

229-) FEYZULLAH BİNGÖL: 25 Kasım 1982'de Muş'ta sorguda öldü.

230-) ALİ GÜVEN: 28. 7. 1983'te İzmir'de gözaltında öldü.

231-) ENVER ŞAHAN: 12. 11. 1985'de gözaltında öldü.

232-) AKIN TANIŞ: Ekim 1985'te İstanbul'da gözaltında öldü.

233-) HAMZA İNTAN: 8 Kasım 1985'te Hakkari'de gözaltında öldü.

- 234-) RECEP TUNA: 27 Ocak 1986'da İstanbul'da gözaltında öldü.
- 235-) ÖMER ÇOLAK: 5 Temmuz 1987'de Zonguldak'ta gözaltında öldü.
- 236-) YÜKSEL TÜRKDOĞAN: 13 Ağustos 1986'da Ankara'da gözaltında öldü.
- 237-) ŞÜKRÜ BAĞ: Mart 1983'te Malatya'da gözaltında öldü.
- 238-) RAMAZAN GÖRCÜ: Mart 1983'te Pötürge'de gözaltında öldü.
- 239-) MAZLUM GÜDER: Mart 1983'te Elazığ'da gözaltında öldü.
- 240-) HAYDAR YAĞMUR: İstanbul'da gözaltında öldü

İŞKENCE ÇEŞİTLERİ VE YÖNTEMLERİ

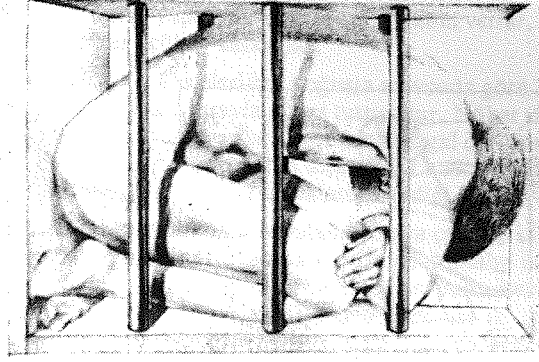
İşkencehanelerde ve cezaevlerinde işkenceyle öldürülen yüzlerce insandan başka, hala izine rastlanamayan, ortaya çıkmamış, işkenceyle ölümler mevcuttur...

Türkiye'deki emniyet müdürlüklerinde, polis ve jandarma karakollarında, yada işkencehane olarak kullanılan okul, depo, vb. gibi yerlerde insanlara uygulanan işkence yöntemlerinden bazılarına çok kısa olarak değineceğiz. Sonra da yargı erkinin işkence karşısında tutumunu göstermeye çalışacağız.

Ülkemizde uygulanan bazı işkence çeşitlerini mahkemenizin bilgisine sunmakta yarar görüyoruz, bunlar sırasıyla...

1-) FİLİSTİN ASKISI: Erkek olsun, kadın olsun, anadan doğma olarak soyulur. Eller arkadan bağlanır. Elleri bağlanan kişi bir tabure-sandalye üzerine çıkarılır. Tavandaki askıya takılır ve ayağının altındaki tabure-sandalye çekilir. Askıdaki kişi havada kaldığından kürek kemikleri ve kaburgaları akciğer üstüne baskı yapar. Bu nedenle büyük acı yaşanır.

Kaplumbağa Hücresi:

2-) KASAP ASKISI: Kişi tavandaki askıya ayaklarından baş aşağı asılır, tabiki yine anadan doğma... Vücudunun çeşitli yerlerine vurma, çeşitli yerlerinden elektrik verme, kasap askısında da sürer.

3-) KAPLUMBAĞA HÜCRESİ: Dikdörtgen şeklinde bir kutunun içine kişi çömeltilerek konur. Kendisi tuvalet ihtiyacını gideremez. Bu kutunun her iki tarafı da kişi dışardan görülecek şekilde dört-beş tane demir çubukla örülür. Kutunun içinde kıpırdama imkanı yoktur. Bu kutunun içinde de kişi anadan doğmadır. Bu vaziyette kaldığında tüm eklemelerde kireçlenme olur. Buradan çıktığında ancak kamburumsu yürüyebilir.

4-) ÇARMIH: Gözetimdeki kişi yine anadan doğma soyulur. Bir tabure-sandalye üzerine çıkartılır. El bileklerinden, tam dirsek hizasından asılır. Bileklerden ve eklem yerlerinden, dirsekten bağlanır. Bu şekilde duvara asılır. Vücudun bütün yükü kollara biner. Kollar dirsekten de bağlı olduğu için çökme yapamaz, genellikle kırılmalar söz konusu olur. Bu şekilde dövme sürer ve elektrik verilir.

5-) AMELİYAT MASASI : Kişi yine anadan doğma soyulur. Bir somyanın kenarlarına monte edilmiş sabit kemelerle ellerinden ayaklarından buraya bağlanır. Sonra üzerine tuzlu su sürülür. Bunun nedeni, elektriğin bütün vücuda tesir etmesinin sağlanmasıdır. Bu şekilde elektrik verince bütün vücut eşit oranda elektriklenir.

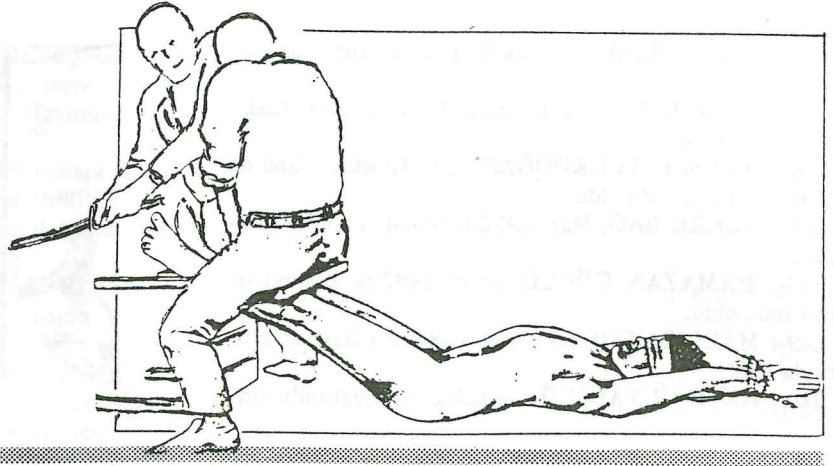
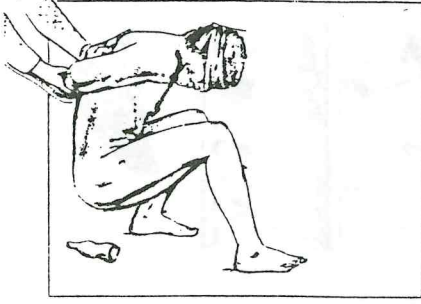
6-) FOSSEPTİK ÇUKURU: Kişi fosseptik çukurunda boyuna kadar sürekli pisliğin içinde tutulur. Kişi buradan çıkartıldığında vücudunda yumruk büyüklüğünde irinli yaralar açılır.

7-) FALAKA: Kişi anadan doğma soyulur. Eller, gözler her zamanki gibi bağlıdır. Yere yatırılır, ayaklarda bağlanarak, havada ayaklarının altına copla, demir çubukla, odunlarla vurulur. Veya sandalye ayaklara geçirilir, bir işkenceci gelip üstüne oturur. Kişi ayaklarını kıpırdatamaz. Çıplak tabana vurulur...

8-) MAKATA COP-ŞİŞE SOKMA: Makata cop bir kaç kişinin tutmasıyla sokulur. Şişe ise, bir Coca-cola veya su şişesi ağzı yukarıya gelecek şekilde konulur. Kişi anadan doğma bir vaziyette işkenceciler tarafından çömeltilerek omuzlarından aşağıya bastırılarak şişenin makata girmesi sağlanır. Bu işlem uygulandığında şişe yarıya kadar kan ile dolar.

9-) TAZYİKLİ SU: Bildiğimiz yangın musluklarıyla yine anadan doğma soyulmuş, cinsiyet ayırt etmeksizin gözetimdeki kişilere ya bir masaya bağlanarak, yada eller-gözler-ayaklar bağlı, duvara yakın bir yerde durdurarak uygulanır. Tazyikli suyu yiyen duvara çarpar, şoke olur.

10-) TUZLU PEYNİR ve TUZ YEDİRME: Eller-ayaklar bağlanır ve içerisine özel olarak tuz yada şap katılmış peynir yedirilir. Veya saf tuz yedirilir. Musluklardan su akıtılır ama kişiye su verilmez...

11-) TOPLU İŞKENCE: Kişi prangalarla tek ellerinden duvarlardaki demir borulara kelepçelenir, gözleri bağlıdır. Yafta sırtına asılır. Bu yaftada şahısa yemek verilmeyeceği, su verilmeyeceği, tuvalete götürülmeyeceği yazılıdır. Nöbet değişiminde işkenceciler buna göre hareket eder.

12-) UYKUSUZ BIRAKMA: Gözetimdeki kişi gece-gündüz işkenceciler tarafından uykusuz bırakılır. Bu işlem aylarca sürer... Kişinin uykusuzluktan göz kapakları yara olur. Bu süre içinde dayak ve elektrik verme de devam eder.

13-) YUMURTALIKLARIN SIKILMASI: İşkenceci eli-ne bir naylon torba geçirerek kişinin testislerini yoğurarak sıkır. Bu işkence yönteminin İsrail Güvenlik Teşkilatı MOSSAD'dan aldığı söylenir.

Diğer bazı işkence yöntemleri de şunlardır:

1-) TIRNAKLARIN SÖKÜLMESİ

2-) SAÇ VE BIYIKLARIN KOPARILMASI

3-) TIRNAK İLE DERİ ARASINA İĞNE BATIRILMASI.

4-) VUCUTTA KORLANMIŞ SİGARA SÖNDÜRÜLMESİ.

5-) ELBİSEYLE ISLATIP, HÜCREDE BIRAKMA

6-) KİŞİNİN KARŞISINDA YAKINLARININ İŞKENCEYE ÇEKİLMESİ

7-) İŞKENCE GÖREN KİŞİYİ SEYRETTİRMEK VE DİNLETTİRMEK

8-) TECAVÜZ ETMEK- TECAVÜZE YELTENMEK

9-) PENCEREDEN BOŞLUĞA SALLANDIRMAK

10-) KUM TORBASILA DÖVMEK

11-) SOĞUK DEPOLARDA BEKLETME

12-) ÇERÇEVE ASKIYA ALMA

FALAKA: En yaygın ve devamlı uygulanan bir işkence yöntemidir. Ayak tabanı, ellerin içi gibi vücudun kashı bölümlerine kalas, cop, zincir, saz sapı, pik demir çubuk, v.b. vuruşarak gerçekleştirilir. Bu yöntem, ayak tabanlarını, el ayaklarını patlatır, kaba yerleri ezer, morartır, tırnakları söker. El-ayak gibi herhangi bir yeri kırar, sakat eder.

KÖPEK SALDIRTMA: Tutuklu çırılçıplak soyulur, kurt köpeği üzerine saldırtılır. Köpeğin ilk kaptığı yer bacak arasındır.

ZİNCİR: 20-25 metre uzunluğundaki zincirin uçları iki tutuklunun boynuna bağlanır. Tutuklular sırt sırta verdirilerek ters yönde hızla koşuşturulur. Zincir tam gerilince, her iki tutuklu da sırtüstü yere düşer.

AYAKTAN ASMA: Tutuklunun tek ayağına zincir bağlanır. Bu zincir yüksek bir yere asılır. Tutuklu bayılıncaya kadar askıda kalır.

GERME: Tutuklunun bir bacağı merdiven trabzanına bağlanır, diğer bacağı da açık bırakılan koğuşun gözetleme deliğine bağlanır. Kapı kapatılır. Tutuklunun bacakları koğuş kapısının eni kadar gerilir ve öylece kalır.

TEPE: 50-60 kişi havalandırmaya alınır. Gardiyan "tepe ol" komutu vererek, tüm tutuklular üst üste binerler. Bir tutuklu da üst üste yatan tutukluların üstüne çıkar, İstiklal Marşı'nın 10 kıtası okutulur.

KULE: Havalandırmaya çıkan tutuklular 6 kişilik daire oluştururlar. Bunların üzerine 3-4 kat olacak biçimde tutuklular çıkarılır. Gardiyanın "yıkıl" komutuyla kule oluşturan tutuklular kendini yere bırakır. Tutukluların değişik yerlerinde kırılma, incinme, çıkık olur.

RANZA ALTI: Gardiyanlar ellerinde kalaslarla koğuşa girer, "ranza altı ol" komutunu verirler. Koğuşta bulunan tutukluların hepsi ranzaların altına girerler. Yalnız herhangi bir yerlerinin açıkta kalmaması gerekir. Ranzaların altına tüm tutuklular sığmadığı için kiminin eli, kiminin kolu dışarda kalır. Gardiyanlar ellerindeki kalaslarla tutukluların dışarda kalan kısımlarına vurmaya başlarlar.

KANTAR: Tutuklular havalandırmada çırılçıplak soyundurulup tek sıra halinde dizilirler, sıranın ön tarafında duran tutuklu sırt üstü yatırılır. İkinci tutuklu, yatan tutuklunun testis ve erkeklik organlarından tutarak yukarı kaldırır. Tutuklunun kaç kilo geldiğini söylemesi istenir. Tüm tutuklular birbirini tartana kadar bu işlem devam eder.

KERVAN: Havalandırmada, tutuklular tek sıra dizilir. Her tutuklu önündeki tutuklunun sırtına bindirilir; bacakları, altındaki tutuklunun boynundan aşağıya sarkıtılır ve kulaklarından tutması istenir. Gardiyanın komutuyla tutuklular yürümeye başlarlar. Bu işleme tutuklular ayakta duramayacak duruma geldiğinde son verilir.

SEHPA: Gece, tutuklu koğuştan alınır, koğuş koridorunda

DİYARBAKIR'DA İŞKENCE YÖNTEMLERİ

Bu broşürün önceki bölümlerinde yer alan işkence yöntemleri Fatsa ve Karadeniz Bölgesi davalarında yargılanan devrimcilerin yaşayıp gördükleri yöntemlerdir. Türkiye'nin birçok yerinde bu yöntemler uygulanmıştır. Ancak, Diyarbakır cezaevinde uygulanan işkence yöntemleri çok daha korkunçtur.

Aşağıda okuyacağınız belge, Diyarbakır Cezaevi'ndeki tutuklular tarafından 1987 yılında gizlice dışarı çıkartılmıştır. Belgede T.Kürdistanı'nda uygulanan işkence bütün çıplaklığıyla anlatılmaktadır. Bu belgenin önemli bölümlerini aynen yayınıyoruz:

sorgusu yapılır. Gardiyan ve subaylardan mizansen olarak bir mahkeme oluşturulur. Mahkeme, tutukluyu idam cezasına çarptırır. İkinci katın merdiven trabzanına bir ip geçirilir, ipin ucuna tutuklunun boyun kemiğini kırmayacak düzeyde kalın bezden bir ilmik takılır. Tutuklunun boynu bu ilmiğe geçirilir ve infaz gerçekleştirilir. Tutuklu tam boğulacağı sırada ip açılır.

COP SOKMA: Gardiyanlar copu zeytin yağına batırır ve yağlı copu tutuklunun makatına zorla sokar.

ÇEK-ÇEK: Tutuklu çınlıçıplak soyundurulur ve erkeklik organına bir ip takılır. Gardiyan ipin açıkta kalan ucunu alıp hızla koşar. Tutuklu da zorunlu olarak gardiyanın peşinden koşar.

LAĞIM SUYUNA SOKMA: Tecrit bölümünün alt katındaki bazı tuvaletlerin delikleri tıkanır. Hücrelerin pisliği ve lağım suları burada biriktirilir, diz boyu kadar oluşturulan pisliğin içine tutuklu atılır ve pislik yedirilir.

KİTAP OKUMA: Koğuşta bir tutuklunun eline kitap verilir. Tutukluya avazı çıktığı kadar yüksek sesle tek tek sözcükler okutulur. Diğer tutuklular ise bu sözcükleri tekrarlarlar. Bu işlem sabahtan akşama kadar yapılır. Tutuklular bu sırada ayakta durmak zorundadırlar.

MARŞ SÖYLETME: Cezaevinde bulunan herkes 50'yi aşkın marşı ezberlemek zorundadır. Bu marşlar tutukluların ses telleri tahriş oluncaya kadar söylenir.

ÖL DEDİĞİMDE: Tutuklu havalandırmanın orta yerine çıkarılır, hazırol durumuna geçirilir. Gardiyanın "öl" komutuyla tutuklu kaskatı, eklemelerini kırmadan yere düşürülür. Bu işlem gardiyanın keyfine göre tekrarlanır.

SİGARA İÇİRME: Bunun çok çeşitli yöntemleri vardır. En çok uygulananları ise şunlar: Koğuşta kalan tutukluların eline 5 adet sigara verilir. Sigaraların tümü yakılarak devamlı ağızda tutulur. Gardiyanın "çek-bırak" komutuyla sigaralar bitinceye kadar içirilir. Sigaraların filtreleri de tutuklulara yedirilir. Bu sırada koğuş pencereleri kapatılır, etraf duman

rilir, sayım talimi yaptırılır. Yüksek sesle tek mil verilir, rahat hazırol'a geçer, çöker kalkarlar.

GECE NÖBETİ: Geceleri her koğuşta mevcuda göre 2-7 kişiye kadar tutukluya sırayla nöbet tutturulur. Nöbet sırasında devriye gezen gardiyanlar, koğuşun mazgal deliğini açar, nöbetçi tutuklunun mazgaldan dışarı elini uzatmasını ister, tutuklunun ellerine cop veya kalasla istediği kadar vurur.

LOKOMOTİF: Tutuklular havalandırmaya çıkarılır. İki kişi çırılçıplak soyundurulur. Bunlardan birisi domalıp iki eliyle diz kapaklarını tutar, diğeri de arkadan bunu kucaklar. Gardiyanın "uygun adım marş" demesiyle her iki tutuklu havalandırmada dolaşırlar. Diğer tutuklular da bunları izlemek zorundadırlar.

PİSLİK YEDİRME: Her havalandırmanın ortasında bir lağım çukuru vardır. Lağım suları ve insan pislikleri burada toplanır. Bu çukurdan avuç avuç pislik alıp yemeleri istenir.

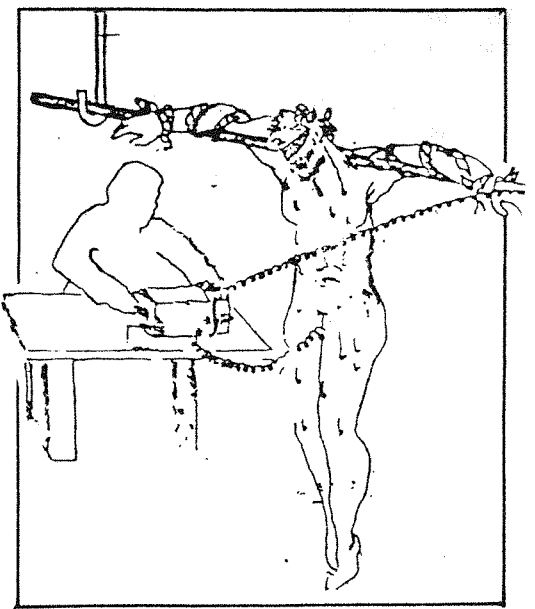
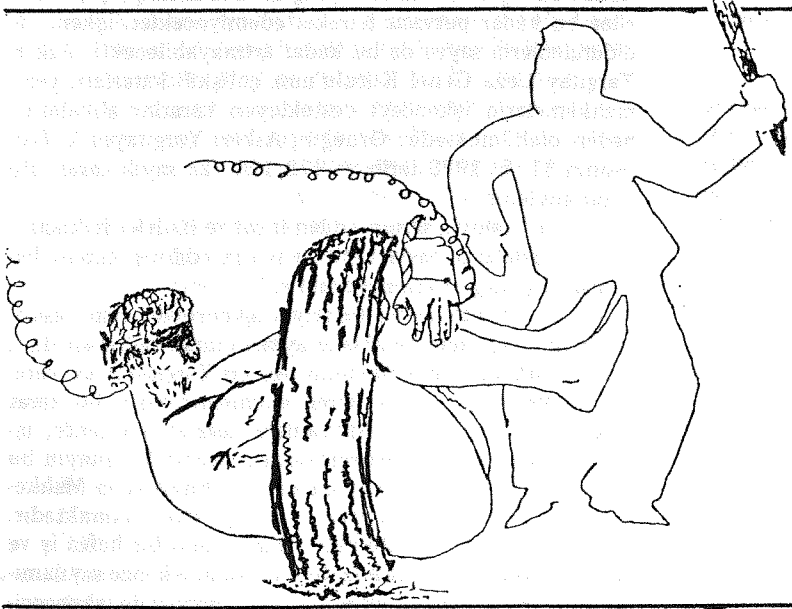
İŞEME: Havalandırmada bir tutuklunun yere yatması istenir. Diğer tutuklularda, yerde yatan tutuklunun yüzüne işenir.

TECAVÜZ: Cezaevinde görev yapan gardiyanlar, genç tutuklulara merdiven altlarında zorla tecavüz ederler. Ayrıca iki tutuklu çınlıçıplak soyundurularak birbirlerine tecavüz etmeleri için zorlanırlar.

HASTANE: Hastanede de cezaevindeki kurallar geçerlidir. Hasta, tuvalete götürülmez, vataкта da hazırol vaziyetinde yatar.

VEREM: Veremlilerle, sağlam tutuklular birbirinden tecrit edilmez, aynı kapta yemek yemek zorundadırlar. Aynı banyonun altında yatırılırlar. Veremlilerin balgamları tahlil yapılacak bahanesiyle toplanır ve karavanadaki yemeklere karıştırılır. Bu yemekler tüm tutuklulara yedirilir.

AYAKTA BEKLETME: Bu yöntem cezaevinde her gün geçerlidir. Sabah saat 05'den akşam 17-19'a kadar tutukluların oturması yasaktır.

içinde kalır.

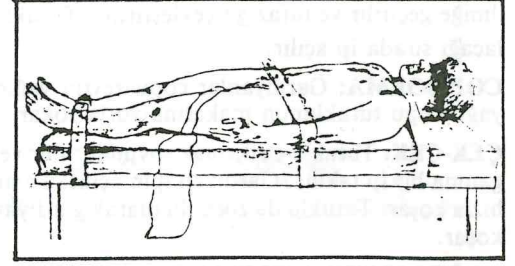
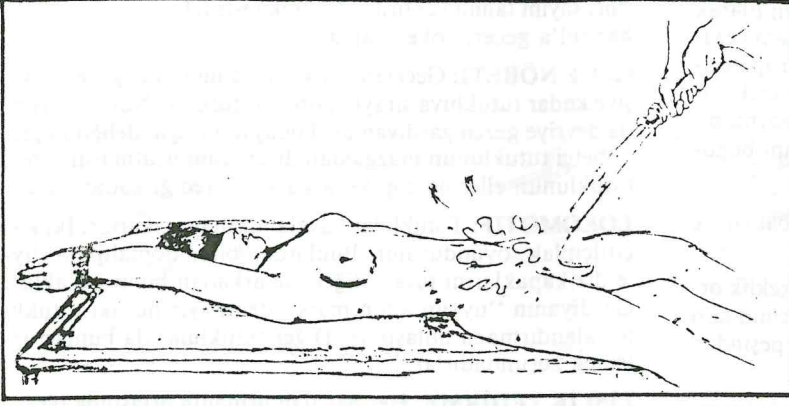
BANYO: Tutuklular çınlıçıplak soyundurulur ve tek sıra halinde banyoya giderler. Banyoda sabun kullanılmaz. Kışın hortumla tazyikli su tutukluların üzerine fışkırtılır. Daha sonra tutuklular koridora çıkarılır. "Yat-sürün" komutuyla tutuklular yerlerde süründürülür.

SAYIM DÜZENİ: Tutuklular günde en az 5 kez olmak üzere sayılır. Her sayımdan önce, tutuklular sayım düzenine geçi-

KONUŞMA YASAĞI: Koğuş içindeki iki kişinin birbiriyle konuşması, tutuklunun gülmesi ve düşünür gibi görünmesi yasaktır. Böyle bir suç işleyen tutuklulara bu işkence yöntemleri uygulanır.

GECE BASKINI: Nöbetçi subay ve gardiyanlar, gece geç saatte tutukluların koğuşuna girerek, uyku sırasında tutuklulara cop veya kalaslarla dayak atarlar.

AVUKAT-ZİYARET DAYAĞI: Avukat görüşmesi ve di-

ğer görüşmelere tutuklular gidip gelirken dayak atılır. Görüşlerde hiçbir şey konuşmaması tembih edilir. Avukatlarıyla savunma konusunda görüş alışverişinde bulunamazlar.

MAHKEME DAYAĞI: Tutuklular mahkemeye götürülürken cenaze arabasına bindirilirler. Tutukluların elleri arkadan kelepçelidir. Cenaze arabasına binerken ve çıkarken gardiyanlar tarafından dövülürler.

YARGI ORGANLARININ İŞKENCELER KARŞISINDAKİ TUTUMU

İnsani duygu ve düşünceleri ayaklar altına alan yönetici ve uygulayıcıların yaptıkları işkenceler sadece bunlarla sınırlı değil, biz en çok kullanılan yöntemleri sıraladık. İşkencenin en korkunç yöntemlerini uygulayanlara karşı yargı organlarının tutumu nedir? Yargı erki, işkencecilere karşı insanlığı ve hukukumu savunuyor? Yoksa, işkenceleri destekliyen bir tavır içine mi giriyor? Şimdi bunların üzerinde duralım.

Az önce yürütme erkinin başında bulunan Cumhurbaşkanı, Başbakanın ve hükümet üyelerinin bazılarının ve idarenin çeşitli yerlerinde bulunanların İŞKENCE karşındaki tutumlarını örnekleriyle kısaca anlattık. Yürütmenin başında bulunanların işkencenin üzerine gitmediklerini, işkenceye karşı görünürlerken, aslında tavırlarıyla işkenceyi desteklediklerini gördük. Yasama organında görevli olanların bir kısmı, insanlık suçu olan işkenceye karşı çıkarken, ANAP Milletvekillerinin bir kısmının ise, işkence yanlısı olduklarını basına yansıyan demeçleriyle örnekliyerek anlattık... İşkence karşısında yargı erkinin tutumu nedir? Şimdi kısaca bu konu üzerinde duracağız.

12 Eylül dönemindeki yaygın ve sistemli işkenceye karşı yargı erklerinin üzerine düşenleri yerine getirdiğini söylemek ne yazık ki olanaklı değil. Zaman zaman işkenceyle alınmış ifadeleri çağdaş hukuk anlayışına uygun olarak delil sayılmamıştır. Ama, olumlu örnekler yanında, işkenceyle alınmış ifadeleri delil kabul eden mahkeme kararları da mevcuttur... Biz önce işkenceye karşı alınmış mahkeme kararlarından bazı örnekler vereceğiz.

Yargıtay Ceza Genel Kurulu, 2. 5. 1973 gün ve 973/1549-1716 sayılı kararında:

"Emniyet müdürlüklerinde karakollarda imza ettirilen ifadelerin, yapılan itirafların, dinlenen şahitlerin normal şartlar altında olmayıp, işkence mahsülü, kerhen kabul edilmiş olduğu anlaşılmaktadır. Ayrıca, sanıkların zabıtaca, eğer savcılıkta, sulh ve ceza hakimliğinde bu ifadelerini de-

ğiştirirseniz yine bize geleceksiniz. Bu defa daha fazla işkence yaparız diye zorladıkları, sanıkların almış oldukları raporlardan anlaşılmıştır. Bu itibarla gerek zabıtada gerek sulh ceza mahkemelerinde yapılan itiraflar geçerli ve nesnel sayılamaz."

Yine askeri yargıtayın 2. dairesinin şu kararı da işkenceye karşı bir tutum göstermektedir:

"Ceza hukukumuzda vicdani delil sistemi esas benimsenmiştir. Bu sistemde, hukuk usul mahkemeleri kanununda olduğu gibi, deliller tek tek kanun koyucu tarafından sayılmamış, aksine hakim delillerin takdirinde serbest bırakılmıştır. Ancak, kanuna, ahlaka ve genel adaba aykırı surette toplanan delilleri hakim telakki etmekten kaçınmak zorundadır." (24. 4. 1978 gün, 978/35-100 sayılı karar)

Askeri Yargıtay 2. Dairesinin 14. 5. 1980 gün ve 980/176-175 sayılı kararında:

"Gerek hakim ve savcı huzurunda, gerekse bunlar dışında temin edilen ikrarın bir iradeyle yapılmış olması, hile ile elde edilmemiş olması esastır."denilmektedir.

Yargıtay Ceza Kurulu'nun ve Askeri Yargıtayın bu kararları 12 Eylül döneminde yargıda esas alınsaydı, işkenceciler bu kadar pervasız hareket edemeyecekler, işkencede öldürülenlerin sayısı da bu kadar artmayabilecekti. Askeri Yargıtay Ceza Genel Kurulu'nun çelişkili kararları, yerel mahkemelerin işkenceyi destekleyen kararlar almalarına neden olabilmektedir. Örneğin, Askeri Yargıtayın 2. Dairesinin 31. 5. 1973 tarih ve 973/123-123 sayılı kararı. Bu karar şöyledir:

"Eğer baskıyla temin edilen itiraf ve ifadeler hakikat ise, bu ifadelerin baskı neticesi temin edilmiş olması hükümsüzlüğünü gerektirmeyecektir."

Askeri Yargıtayın bu kararıyla işkenceyle, yani yasalara, insani değerlere ve ahlaka aykırı olarak sağlanan ikrar delil olarak kabul edilmektedir. Askeri Yargıtayın bu kararı hiç bir uygar ülkede kabul edilmemektedir. Bu karar işkencecilere, işkence yaptırana cesaret vermekte, işkenceyi adeta meşrulaştırmaktadır. Askeri Yargıtayın bu kararı bir kısım yerel mahkemelerin "Engizisyon Mahkemeleri" anlayışına düşmelerine yeşil ışık yakmaktadır.

Yargıtay Ceza Kurulu'nun "Bir kişinin bir hafta iş ve gücüne engel olacak şekilde dövülmesinin işkence sayılmayacağı"(16. 1. 1988 Güneş Gazetesi) görüşü de işkencecilerce cesaret veren, işkencecileri destekliyen bir karardır. Bizim ülkemizde "Koltuk değnekleriyle" yürümek zorunda kalanlara bile rapor verilmediği gözönüne alındığında Yargıtay Ceza Genel Kurulu'nun aldığı bu karar Türkiye gerçeklerinde işkenceye yargının göz yummasından başka bir şey değildir.

Giresun Devrimci Yol Davası "Gerekçeli Kararı"nın imzalayan mahkeme heyeti, "Engizisyon" anlayışının devamını olduğunu göstermiştir. Giresun Devrimci Yol Davasının "Gerekçeli" hükmünün 170. sayfasında şunlar yazıl-

miş:

" Bu iddialar (yani işkence iddiaları) ve hatta bu iddialarla ilgili dilekçeler tamamen basma kalıp, bir merkezden ortaya atıldığı aşikar. Türkiye genelinde ve hemen hemen bütün davalarda yukarıdaki gelişmeye paralel ileri sürülmüş iddialardır... Hatta yurt dışında da yaygaralar koparılmıştır." Ve yine devamla da:

"... bir an için, ifadeler işkenceyle alınmış olsa böyle olduğu sabut bulsa bile, sadece bu husus, bu ifadelerle itibar edilemeyeceğini göstermez..... Bir an için işkence yapıldığı kabul edilse bile, işkence: Sanıktan (doğru cevap almak) için yapılmaktadır. Eğer, doğru olmayan yudurma cevaplar verilirse, işkencenin gayesi (doğru cevap almak) olduğuna göre, işkence daha da arttırılacaktır. O halde bu durumun sanıklarcada bilinmesi tabii olduğuna göre, bu önermenin mantiki sonucu, işkenceye maruz kalanın doğru cevap vermesidir. Aksi takdirde işkenceye devam edilecektir.

..... şu halde, işkence ayrı, işkence sonucu verilen ifadenin doğruluğu ayrı şeydir." (Giresun Devrimci Yol Ger. Hüküm, sayfa 180-181/tarih Ekim 87)

İnsanlık onurunun ayaklar altına alınması olan, işkence karşısında böyle duyarsız ve bir mantık zorlamasıyla böylesine gerekçeli hükümleri üreten ve böylesine işkenceyi meşrulaştıran gerekçeli hükümlerin altına imza koyan hukuk adamları oldukça elbette işkence sürecektir, rahatlıkla yapılacaktır. Bir mahkeme heyeti " Sanıktan doğru cevap almak için" işkencenin yapılabileceğini söyleyebiliyorsa, ve buna cidden inanıyorsa, hepimizin ciddi ciddi düşünmesi gerekir. " Doğru cevap alınması için" işkenceye yeşil ışık yakan tüm hukukçulara, tüm işkence yanlılarına aşağıda kısa bölümleriyle anlatacağımız örneği sunuyoruz:

8. 12. 1985 Tarihli Cumhuriyet Gazetesi, (Siyaset 85):

7. Ağustos 1985 günü Yozgat ili Çayıralan ilçesi eski CHP ilçe başkanı Avukat Şakir Keçeli Yozgat Emniyet Müdürlüğüne gözetim altına alınır. Gazetede yazıdan devam ediyoruz:

" Baş komiser sert ve tok bir sesle ' Kalk bakalım Şakir Keçeli ' deyip J-5 Tipi bir jiple O'nu Yozgat'ta Milli Park'a halın deyimiyle çamlığa götürcekti. Baş komiser ' Soyun... hepsini çıkar ' deyince, Keçeli önce itiraz etti, ama her şey boşunaydı. 47 yaşındaki avukat, parkta çırılçıplak bırakıldı. Elleri arkadan kelepçelendi, yere yatırıldı. O an her biri birkaç ton ağırlığındaymış gibi gelen iki görevliden birisi ayaklarının, diğeri göğsünün üzerine oturdu. Düştüğü utanç verici durum nedeniyle, sıtına, kafasına batan diken ve taşların acısını fark etmiyordu bile. Ardından ayak parmaklarının ucuna ve penisine elektrik verilmeye başlandı. Çektiği acı nedeniyle konuşmaya karar verdi...

- Anlat bakalım Keçeli, biz senin Dev-Yol bölge sorumlusu olduğunu gayet iyi biliyoruz. Yalan söyleme boşuna...

- Evet, doğrudur, Dev-Yol'un bölge sorumlusu benim.

- Peki öyleyse yetkiyi kimden aldın?

- Vural Arkan'dan.

- Ulan o bakan...

- Yok benim söylediğim başka, sendikacıdır.

- Ulan vay be Keçeli, sen neymişsin ulan...

- Kaç gündür bizi anarşiye karşıyım, CHP'liyim diye oyalıyorsun. Biz adama böyle söyletiriz işte.

- (...)

- Çayıralan köylerindeki örgütü say bakalım şimdide.

- Peki... Menteşe Köyünde Süreyya Pehlivan (MHP adaylarından, Hüseyin Kırgı (koyu AP'li), Konuklar Köyünden İlyas İrmak (üç yıl önce öldü, AP'li muhtar, Günyayla Köyünden Adem Şen ve Deli Şakir (AP'li), ile Şerif Cesur (Sağ görüşlü ve Almanya'da işçilik yapıyor), Aşağı Tekke ve Avşar Alanı muhtarı (ikiside MHP'liydi)"

Şakir Keçeli, Dev-Yol örgütünü Yozgat'ta Köyleri ile

birlikte kurmuştur Artık. Dev-Yol çözülmüştür! Sıra TKP'ye gelmiştir.

(.....)

- Sen TKP'ye de üyeymişsin onları da anlat bakalım.

- Evet üyeyim.

- Hah... şöyle adam ol... sen bizi yorma, biz de seni zorlamayalım. Seni partiye kim kaydetti?

- Atilla Sav.

- Partinin en yüksek yöneticisi kimdi?

- Zeki Baştırar. (12 yıl önce öldü.)

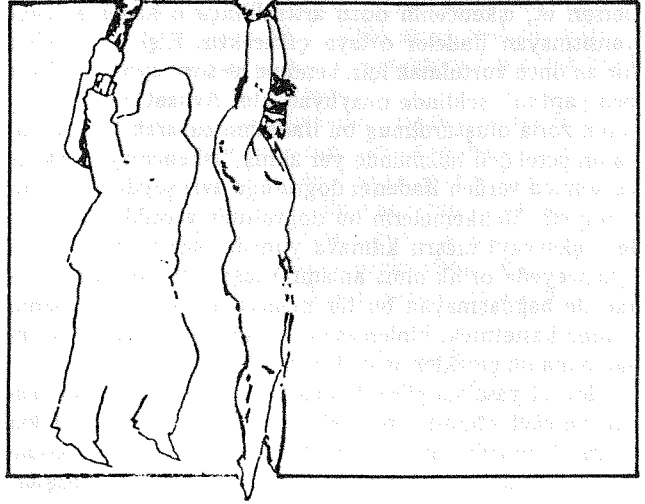
- Kim bu adamlar, şimdi nerede?

- Doğu Almanya'dadır.

- Adresini ver.

- Bilmem, bizimle hiç konuşmazdı.

- Partinin diğer üst yöneticileri kimlerdi?

- Mümtaz Soysal, Bahri Savcı, Cahit Talas.

(.....)

- Sen Kalkındırma Kooperatifinin Ayça Yağ Fabrikasında DİSK sendikasını kurmuşsun.

- Mümkün değil, orada kurulan sendika bağımsızdır... Yozgat Çalışma Müdürlüğünü araştırın öğrenirsiniz.

- Kes sesini, bizden iyimi bileceksin? Burada DİSK kurulmuş, sen kurmuşsun.

- Tamam tamam hatırladım kurmuştum.

(.....)

- Ömer'i kayıt için Ankara'da hangi sokağa götürdün?

- Vallahi Ankara'da Birçok sokak var, bilemiyorum.

- Bilirsin ulan niye gizliyorsun? (Keçeli'nin karnuna yumruklar inmeye başlar.)

- Siz sokağın adını söyleyin ben evet diyeyim.

- Karanfil sokak mı?

- Tamam şimdi hatırladım orasıdır.

- Burada hangi binaydı?

- Vallahi Karanfil sokak çok uzundur, tam hatırlıyamıyorum.

- Ulan Karacaoğlu Baklavacısını da bilmez misin?

- Tamam aklıma geldi şimdi, O'nun üst katına götürdüm, Ömer Ata'yı. 1. Kattı. (yine dayak başlar. Görevli lafa karışır.)

- Ulan asansörle çıkıyorsun.

- Dördüncü kat, (çenesine yumruk yer), beşinci kat, (surasına yumruk yer), altıncı kat.(Tamam oldu, der komiser; çünkü, Ata'da altıncı kat demiştir.)

- Peki Ömer'i partiye kim aldı?

- Vallahi siz söyleyin isimlerimi unuttum.

- Asaf Gören'i tanır mısın?

- Tanırım, hücremizin sekreteriydi.

- İsmail Aydın'ı?

- Tanırım, hücrenin başkanıydı.

Keçeli'nin sorgulanması sonucu, yukarıdaki kayıtlara geçen ifadesi çıkmıştır. CHP'li Keçeli'nin, Dev-Yol, TDKP Komünist Vatan Partisi, TKP ve DİSK'te ne kadar etkin bir şahıs olduğu açığa çıkartılmış! Keçeli'ye itiraf (!) ettirilmişti"

Giresun Devrimci Yol Davası Gerekçeli Hükümünü yazan mahkeme heyetinin" İşkence sanıktan doğru cevap almak için yapılır." Hükümünü yukarıdaki alıntılar çerçevesinde değerlendirdiğimizde hiç te öyle olmadığı kolayca anlaşılacaktır. İşkenceye maruz kalanın doğru cevap vereceği şeklindeki yorumlar, Şakir Keçeli'nin emniyetçe soruşturulmuş ifadesine bakıldığında, oluşturulan ifadelerin Şakir Keçeli'ye ait olmadığı, sorguda bulunan işkencecilere ait olduğu görülmektedir.

Gözetime alınan herhangi bir kişiye ne kadar işkence edersen et, işkencenin dozu arttırıldıkça o kadar gerçeği yansıtmayan ifadeler ortaya çıkacaktır. Kişi işkenceden bir an önce kurtulmak için kendine ne soruluyorsa, "Evet ben yaptım" şeklinde onaylayacaktır. Avukat Şakir Keçeli'nin zorla oluşturulmuş bu ifadesine bakarak birçok davanın gerekçeli hükmünde yer almış, "İşkence ayrı, işkence sonucu verilen ifadenin doğruluğu ayrı şeydir." diyebilirmiyiz? Mahkemelerin bu doğrultuda verdikleri hükümler, işkenceyi meşru kılmaya yönelik olduğu gibi, ayrıca işkenceyede ortak olma anlamını taşır. Hiçbir hukuk kuralı ile bağdaşmayan bu tür mantıklarla yüzlerce insanın canına kastetmek, binlercesine ise, ağır cezalar vermek, insan olmanın gereklerine de ters düşmektedir.

Mevcut yasalara göre, hukuk adamlarının bağımsız olarak hareket etmesi gerekmektedir. Özellikle 12 Eylül'den sonra ülkemizde yargı bağımsızlığını yitirmiş, adeta iktidarın düşüncelerini yansıtan bir kurum haline dönüşmüştür. Ülkemizde sistemli olarak uygulanan işkenceye devlet yetkililerinin mantığıyla yaklaşmışlardır.

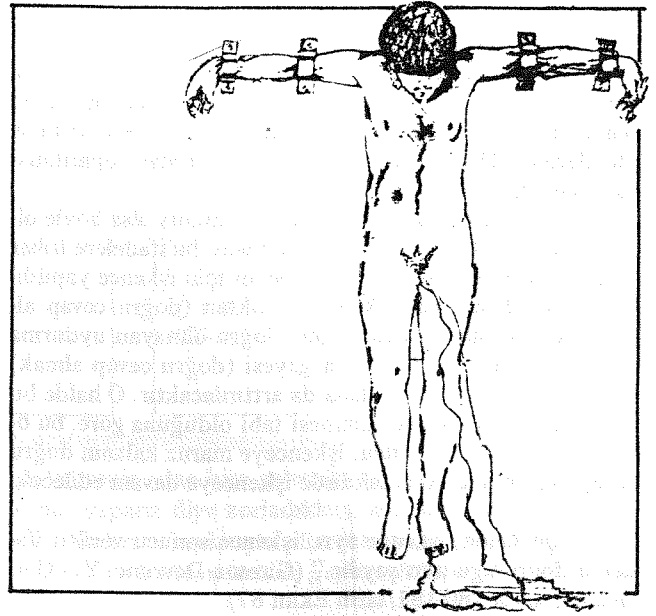
12 Mart döneminde Faik Türin ve yanındaki işkenceci çömezleri bir kısım sendikacılara ve gençlere işkence altında " Kültür Sarayını yaktırmış, Gemileri sabotajla batırtmıştı"

12 Eylül döneminde Trabzon'da yapılan işkencelerle faşist polislerin işledikleri cinayetler, devrimcilerin üzerine yıkılmıştır. Bunlara birkaç örnek vermek istiyoruz: Öğretmen Baki Erdik ve Hüseyin Dost'un öldürülmesi, Sadık Delipınar'ın yaralanması olayı, Dev-Gör'ün taranarak Fethi Çakır, Recep Soydaş, İsmet Çatalkaş'ın öldürülmesi olayı, polislerce gerçekleştirilmiştir. Bu olayda ölenlerin hepsi de devrimcilerdir. 12 Eylül döneminde faşist polislerce yapılan işkenceler sonucu bu olaylar devrimcilerin üzerine yıkılmıştır. Faşistlerin Trabzon'da işledikleri diğer cinayetler de aydınlatılmadan bırakılmıştır.İşkenceyle suçlu olmayan insanlar suçlu gösterilmiştir.

Trabzon Devrimci Yol Davası'ndaki sanıklara işkence yapılmış olmasından dolayı açılan üç ayrı davada 1. Şube Müdürü İhsan Ünal dahil birçok polis işkence yapmaktan cezalandırılmıştır.

Fatsa'da ve daha birçok yerde işkenceciler hıızlarını almayınca, aynı olayı birçok gruba kabul ettirmeleri de "İşkencenin doğruları konuşturduğunun" değil, konuşturmadığının bir kanıtıdır. Ama, Sıkıyönetim Askeri Mahkemeleri bunlara rağmen, işkence ifadelerini "delil" olarak kabul etmektedirler.

Ülkemizde egemen çevreler tarafından devrimcilere, yurtseverlere, "Vatan hainleri" olarak bakıldığından; onlara yapılan işkenceler bir hakmış gibi görüldü. Birçok mahkemenin vermiş olduğu hükümler ve hazırladıkları "Gerekçeli Karar"larda, egemen çevrelerin devrimcilere, yurtseverlere reva gördükleri işkenceleri, yapılması gerekli bir uygulamaymış gibi kabul ettiler.

Davamızın iddianamesini hazırlayan Askeri Savcı Binbaşlı Halit Cengiz işkence konusundaki düşüncelerini Cumhurbaşkanı ve 3. Ordu Sıkıyönetim Komutanlığına yazdığı mektupta" 300'ü aşkın işkenceciyi nasıl koruduğunu" övünerek anlatıyordu. Askeri Savcı Halit Cengiz sorgu timlerinde yer alan kişilerin, işkenceyi devlet adına yaptıkları için soruşturma gereği duymamıştır. Hatta yargı huzuruna çıkarılmadan Sadi Ekiz'i katleden polisler hakkında da devlet adına görev yaptıkları için takipsizlik kararı vermiştir. Ülkenin dört bir yanında yapılan işkenceler, irza geçmeler, öldürmeler, sorgu odalarının pencerelerinden atılmalar(!), atılmalar, zaten hep devlet adına yapılıyor...

Askeri Yargıtay'ın 1. 4. 1986 tarihli Cumhuriyet Gazetesinde yer aldığı üzere, işkence gerçeğine bakışı şöyledir: "İşkence yapıldığı iddiasına sık sık başvurulmasının bir başka nedeni de, mensup oldukları örgütlerin yurtdışına kaçarak, oralarda barınma imkanları bulunan elemanları tarafından önerilmesindedir. Bunun nedeni de, yaygın işkence söylenti ve iddialarıyla Türkiye'yi uluslararası kuruluşlar nezdinde zor duruma düşürmek, mevcut demokratik rejimi kötülüyerek, anti-demokratik uygulama bulunduğu izlenim ve amacını yaymaya çalışmaları için zemin hazırlamalarıdır."

1986 Yılına gelindiğinde yüzlerce insanın işkencelerde öldüğü, onbinlercesinin sakat kaldığı, gerçeği basın ve yayın organlarında yer alırken, bazı milletvekillerinin(Fikri Sağlar)ülkemizde işkencenin bir devlet politikası olarak sürdürüldüğü doğrultusunda beyanları bulunurken, tutup, yargının en üst organlarından birinin karara bağlayıp, yayınladığı böylesine bir hükmün, işkenceye taraf olmaktan başka açıklama tarzı olabilir mi?

Devlet Güvenlik Mahkemesi Savcı Yardımcısı Hakim Yüzbaşı Ülkü Coşkun, 29. 1. 1986 tarihli Milliyet Gazetesinde şöyle demektedir:

" Biz hukukçuyuz, kanunlara ve sanıklara nasıl davranılacağı iyi biliriz. Üstelik bize gelenler devlete karşı suç işlemiş adamlar, ben devletin savcısıyım. Devlete karşı suç işleyen, devleti yıkmak isteyen adam 'Devletin savcısı bana iyi muamele etti der mi? İftira atacaklar tabii. Ben sanıkları niye döveyim? Ben savcıyım... yani şimdi siz, hırsızın söylediklerine mi inanacaksınız, yoksa devletin savcısının söylediklerine mi? "

Bu açıklama ile ilgili fazla söz söylemeye gerek yoktur. Hakim Yüzbaşı Ülkü Coşkun, açıkça devletin savcısıyım, yalan konuşacak değilim, demektedir. oysa biz, Sıddık Bilgin'in öldürülmesi olayında yalan konuşan o kadar çok

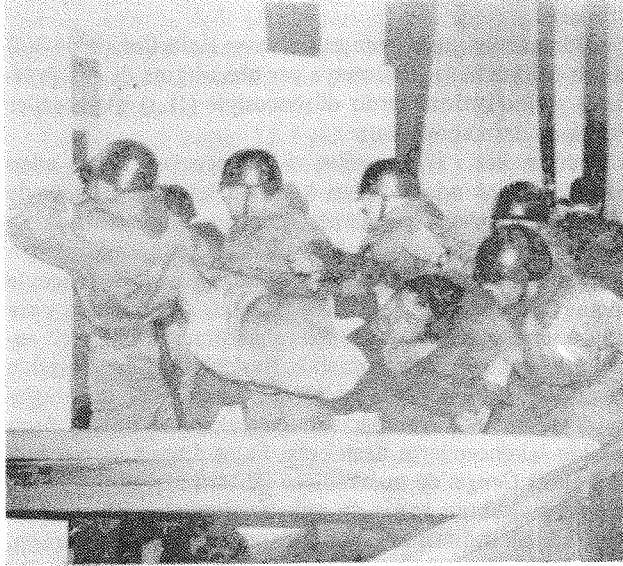
İşte bir örnek daha; 4. 2. 1986 tarihli Cumhuriyet Gazetesinde Çorum valisi Fikret Koçak, Hasan Çelik'in ölümlü üzerine yaptığı açıklamada şöyle demektedir:

"... Hasan Çelik'in yüksek tansiyonu varmış, Astsubay Ahmet Ceylan yüksek sesle bağırınca adamda yüksek tansiyon olduğu için, komaya girdi. İşkence diye birşey yok. İşkence yapılmadığına ilişkin doktor raporu da var."

Valinin böyle demesine karşın, Çorum Devlet Hastanesi Doktorları Hasan Çelik'in beyin kanaması geçirecek, ölmesinin nedeninin "Kafa travması" olduğunu belirten rapor vermişlerdir. Buna benzer yüzlerce örnek varken, Hakim Yüzbaşı Ülkü Coşkun ve onun gibilerinin açıklamalarına mı inanmak gerek? Ülkede yasal olmayan bir davranışa, insanlık suçu olan işkenceye her şeyden önce yasa koruyucularının yani hukuk adamlarının karşı çıkması gerekmektedir. Oysa, ülkemizde hukuk adamlarının (yargıç ve savcılarının) bir kısmının işkence olayları karşısında çok duyarsız oldukları bir gerçektir. Bazı mahkemelerde yargıçlar önüne gelen olay dosyasında sanık durumunda bulunan kişilerin polis ifadelerinin nasıl oluşturulduğu, yasal olup olmadığı hiç araştırılmaksızın ifadelere düz mantıkla "Delil" olarak bakılıyor. İşkence konusunda söz etmek isteyen sanıklara ise, söz verilmek istenmiyor. Bu konuda Ankara Devlet Güvenlik Mahkemesi Başkanı Ekrem Çelenk'in mahkemelerdeki konuşmalarına kulak verelim:

"...biz raporu biliyoruz, işkence ayrı bir davadır, bunu bizim davamıza alet etmeyin,... 8 yıldır işkenceyi dinlemekten bıktık, bunu bizim davamıza alet etmeyin."

Sanıkların mahkemede işkenceyi anlatma isteğine mahkeme başkanı işte bu şekilde karşı çıkıyor.

Direnişler mahkemelerde de sürüyor.

Düşünün ki böyle bir yargıç, Türkiye'de insan haklarının savunucusu, insanları yasalarla yasadışı uygulamalara karşı koruyuculuğunu yapacak olan biri... "8 yıldır işkenceyi dinlemekten bıktık..." diyor. İşkenceden herkes bıktı ama, bazı mahkeme heyetlerinin (savcıdan-yargıçına) işkenceler karşısındaki tutumları işkencecilerle pirim vermektedir. İşkenceye pirim verildiği, işkencenin bir devlet politikası olarak sürdürüldüğü sürece, ülkemizde işkenceciler ve işkence görenler her zaman var olacaktır. İşkence sözlerini duymak istemiyorsak, insan olarak herkes üstüne düşen sorumluluğu yerine getirmelidir.

"İşkence ayrı, işkence sonucu verilen ifadenin doğruluğu ayrıdır..." mantığıyla hareket eden hukuk adamlarının bakış açısıyla olaya bakacak olursak, Prof. Server Tanilli'nin de dediği gibi, "Önce mahkemeye, savcıya gereksumme

kalmaz, 'işkence uzmanları' onların yerini alır. Sonuçta 21. yüzyılda bir engizisyon örneği yaratmış oluruz." Engizisyon mahkemelerinin işleyişide bu yöneydi.

TIP ADAMLARI VE İŞKENCE.

Ülkemizde işkencenin bir devlet politikası olarak sürdürülmesi nedeniyle bazı tıp adamları da bizzat işkencelere katılmış, kimi tıp adamları işkence gören insanlarda işkence bulgularını gözlemlemelerine karşın bu politikanın baskılanması altında işkence raporu verilmiştir. Hatta bazı tıp adamları meslektaşlarına genel politikanın gereği işkence raporu vermemek için baskı yapmıştır. Örneğin: Yeni Gündem Dergisi'nin 5-11 Mayıs 1986 tarihli sayısında Hasan Hakkı Erdoğan'ın 30. 9. 1984 gecesi saat 24 ile 01 arasında ölümü ile ilişkin düzenlenen rapor hakkında Sacide Ercide'nin açıklaması şöyledir:

"O raporu ben hazırladım, raporu asistanım Nevzat Kolyan hazırladı. Ben uzun süre imzalamak istemedim. Hatta kürsü başkanına bile çıktım. Kürsü Başkanı Profesör Doktor Ahmet Sevim Büyükevrim ' bize gelen sevk yazısında akut böbrek yetmezliği ve akciğer ödemi yazılı, bu raporda ona uygun olsun imzala' dedi. Ve ben de imzalamak zorunda kaldım. Benim orada gerçekten bir şey yapma imkanım yoktu."

Yapılan işkencelerin ortaya çıkmaması için uğraş veren yetkililer bununla yetinmeyip peşinde açıklama yapıp işkenceye karşı olduklarını söylemektedirler. İşkenceye karşı olmak, işkencenin yapıldığını ortaya bulguların gizlenmesi, inkar edilmesi için tıp adamlarını, çeşitli makamlara baskı yapılması değildir kuşkusuz... Bunun adı olsa olsa iki yüzlülük politikasını gizleme çabalarıdır. Hem işkencenin devlet politikası olmadığını söyleyeceksin, işkence yapanların cezalandırıldığını, cezalandırılacağını beyan edeceksin, ardından da bu kişilerin işkence gördüğüne dair rapor veremezsin, diye tıp adamlarına baskı yapacaksın... Bu baskılara boyun eğen işkence yoktur şeklindeki devlet yetkililerinin beyanlarına uygun düşecek raporlar veren Hipokrat yemini etmiş tıp adamlarının sayısı az değildir. Örnek vermek istiyoruz:

"İstanbul Tabipler Odası Adli Tıp Kurumu nda çalışan 25 doktorla, doktor Erkan Mete hakkında, Nevşehir Tabipler Odası, Kırşehir Devlet Hastanesi Baş Hekimi ve iki doktor hakkında, Türk Tabipler Birliği Merkez Konseyi'nde Gaziantep'te görevli bir doktor hakkında işkenceye göz yummak ve işkence konusunda meslek ahlakına aykırı rapor düzenlemek iddiasıyla soruşturma açtılar..."

"İrfan Cüre adlı sanığın kendisine işkence yapılırken, odada bulunduğunu ileri sürdüğü doktor Erkan Mete bulunamıyor."

(12. 4. 1984 tarihli Cumhuriyet Gazetesi)

Ülkemizin dört bir yanında sanık olarak yakalanan kişilere işkencenin doktor kontrolü altında yapıldığı, bu beyanlarda ve açılan soruşturmalardan da anlaşılmaktadır. Hipokrat yeminine bağlı kalmayarak, meslek ahlakına uygun davranmayan, bırakın meslek ahlakını, insan olmanın gereğini yerine getirmeyen tıp adamlarının var olduğu gibi, böylesine tıp adamlarına karşı mevcut yasalar çerçevesinde gereğinin yapılmasını isteyen tıp adamları da vardır. Zaten böyleleri olmasa, bugün işkence suçundan yargılanan 3-5 kişiye olmayacaktı kuşkusuz...

Kimi tıp adamları aynı ölüm olayı ile ilgili verdikleri raporlarında kendilerine yapılan baskılardan dolayı, bir önceki raporlarını bir sonraki raporlarında değiştirmekte ve ölümün işkence sonucu gerçekleşmediğini vurgulamaya çalışmaktadırlar. İşte bir örnek:

Mustafa Asım Hayrulloğlu 14 Kasım 1982 tarihinde gözaltına alınır. İki gün sonra emniyet müdürlüğünde ölür. Haydarpaşa Askeri Hastanesinde verilen ilk otopsi raporunda Hayrulloğlu'nun hastaneye "ölü" olarak getirildiği, ve işkenceyle öldürülmüş olduğu belirtilir.

"İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Adli Tıp Kürsüsü, Adli Tıp Otopsi Salonunda, sıkıyönetim komutanlığı askeri savcılığının 980/17970 sayılı ve 16 Kasım 1982 tarihli yazısına göre, 17 Kasım günü yapılan otopsi sonucu işkence belirtileri sayılıyor, sonuç olarak ise, 'Böbrek yetmezliğinden ölümün gerçekleştiği' söyleniyor.

Cerrahpaşa Tıp Fakültesi'nin hazırlamış olduğu otopsi raporuna yapılan itiraz sonucu, Adalet Bakanlığı Adli Tıp Kurumu Başkanlığı tarafından otopsi raporları üzerinde inceleme yapıldı.

Sonuç olarak, her üç raporda Profesör Dr. Şemsi Gök ve Prof. Dr. Cahit Özen gazetimince hazırlanmış olması 1 Şubat 1984 tarihli ilk rapordan Hayrulloğlu'nun ölüm nedeni vucuttaki geniş morluklar, iç organdaki kanamalar ve boynuna yapılan tazyik.

İkinci ve üçüncü rapora göre ise, boyundaki kırık, kollarda, meme uçlarında ve penisteki morluk 'Boğuşma sırasında' veya 'Yakalanmadan önce' olmuştur, denmektedir." (Yeni Gündem Dergisi, 14-20 Nisan 1986)

Gördüğü gibi, Mustafa Asım Hayrulloğlu'nun öldürülmesine neden olan bulgular ilk raporda; işkenceye dayandırılırken, daha sonraki raporlarda bu bulgularının "Boğuşma sırasında" veya "Yakalanmadan önce" olduğu şeklinde değişikliklere gidilerek, ölüm "Böbrek yetmezliğinden" kaynaklandığı vurgulanmaktadır. Demek ki, Mustafa Asım Hayrulloğlu, son iki rapora göre, yakalanmadan önce boynunu kırmış kollarına, meme uçlarına ve penisine elektrik bağlayarak, morarmasına neden olmuş yalanın bu kadarına da PES... Bu gerekçelere inanıyorum diyebilene de söylenecek sözümüz yoktur... İnsanlıktan nasibini almış kişilerde işkenceler karşısında daha duyarlı olmaya, insalık onurunu korumaya çağırıyoruz.

Poliste oluşturulmuş ifadelerin yasalığından söz edemeyiz. Ayrıca, verdiğimiz örnekler çerçevesinde sorgu timlerince yapılan soruşturmaların sağlıklı olmayacağı gerçeğinde ortadadır. Sorgu odalarında aranan, gerçeğin ortaya çıkması değil, faili meçhul olaylara işkenceye baş vurularak sanık yaratılmaktadır. Bazı mahkemelerin gerekçeli hüküm kararlarında işkenceyi tasvip etmedikleri doğrultusunda hükümler yer almışsa da izlenen yol bunun tam tersidir. Sanıklar hakkında verilen hükümler yine işkence sonucu oluşturulmuş ifadelere dayandırılmıştır. Fatsa Devrimci Yol Davası (2) Gerekçeli Hüküm sayfa 62'de işkence bakiş açısı şu şekildedir:

"... işkence kanunlarımızca suç sayılmış, ve işkencenin neticesine göre, değişik müeyyideler konmuş, bu suretle işkencenin tasvip görmeyen birşey olduğu kanunlarımızla kabul edilmesine rağmen mahkememiz heyetince bunun da ötesinde işkencenin insanlık dışı çağdaş olmayan, insanlık onuru ve hasiyetiyle bağdaşmayan bir suç olduğu ve ceza kanunlarındaki müeyyidenin de işkence suçu için hafif bir ceza olduğu ve işkence konusunda hasas davranması gerektiği ve işkence yapanların üzerine ısrarla gidilmesi gerektiğine inanıyoruz." denilmektedir.

Bizim de istemimiz her uygar ve çağdaş insanın işkence konusu üzerinde hassasiyetliğini göstermesi, bu suçun ortadan kaldırılması için uğraş vermesidir. Bir söz vardır "Lafla peynir gemisi yürümez" diye; "İşkenceye karşıyım, işkence bir insanlık suçudur..." diyerek, gün geçirmek, işkencenin ortadan kaldırılması doğrultusunda hiç bir şey yapmamakla eş anlamlıdır. Hele ceza kanunlarında işkence yapanlar için, ön görülen ceza yaptırımlarının yeterli olmadığını, belirten, "İşkencenin, insanlık dışı çağ-

daş olmayan insanlık onur ve hasiyeti ile bağdaşmayan bir suç olduğu" görüşünde olan hukuk adamlarının daha sonra da aynı gerekçeli karar da:

"Etki ayrı şey Etki neticesinde gerçeğin açıklanması ayrı şeydir." demesi, bir insanlık ayıbı olan işkenceye karşı belirttiği olumlu düşüncelerin tümünün ortadan kaldırılması, işkenceyi dolaylı da olsa adalete yardımcı olan bir yöntem olarak kabul edilmesi anlamını taşır... Bu da, söylenenlerle uygulananların birbirine tezat teşkil ettiğinden, belirtilen düşüncelerde samimi olunmadığını, gösterir. Ülkemizde sanıklara yapılan işkencenin hala gerçek olmadığını, işkence yapılsa bile işkence sonucu oluşturulan ifadelerin gerçeği ifade edebileceğini düşünen hukuk adamlarına, bu düşüncelerinde tamamen yanlışlıklarını gösteren örnekler sunduk savunmamız boyunca...

İşkencenin insanlık onur ve hasiyetiyle bağdaşmayan insanlık dışı bir olay olduğunu, gerekçeli hükümde yer verip, Fatsa Devrimci Yol Davası'nın (2) 62. sayfasında de-vamla;

"... ancak bu konuda gerekli işlemlerin yapılması için elde işkencenin yapıldığına dair en azından bazı delillerin bulunması şarttır..." denilmektedir.

Bu değerlendirmeler ışığında aynı yaklaşımla yargılandığımız davanın sanıklarının durumuna bakıldığında, işkence yapıldığına dair bir çok delil mevcuttur. 68'i aşkın sanık işkence gördükten iki-üç yıl sonra işkence gördüklerine ilişkin rapor almışlardır. Kamu tanığı olarak dinlenen bir çok insan işkence gördüğünü, mahkeme heyetiniz huzurunda beyan etmiştir. Yine kamu tanığı olarak dinlenen Fatsa'da bekçilik görevi yapan Beytullah Tanrıverdi'de mahkememiz huzurunda sanıkların dövüldüğünü dile getirmiştir.

İddianameyi hazırlayan askeri savcı Halit Cengiz'de 300 dosya hakkında soruşturmaya yer olmadığına dair (Görevlerini yerine getirmişlerdir düşüncesiyle (!)... işkenceciler hakkında dava açmamıştır.

Mahkemelerin işkenceciler ve işkencecileri teşvik eden görevliler hakkında aldıkları kararlar ilginçtir. İşkenceyle adam öldürmekten yargılanan komiser Mustafa Haskiriş mahkemenin bitmesine çok az bir süre kalmasına rağmen tahliye edilmiştir. Daha sonraki duruşmada işkenceyle adam öldürmekten ceza alan Mustafa Haskiriş'in ceza almasından çok kısa süre önce salıverilmesi "Kaç git" anlamına gelmekte. Zaten Mustafa Haskiriş'te aldığı cezadan sonra teslim olmamıştır ancak, bir kısım polis arkadaşlarıyla yaptıkları soygunlar sonucu yakalanabilmiştir. Aynı şekilde işkencecilerin destekçisi Fatsa Davası savcısı binbaşı Halit Cengiz'de mahkemece salıverilmiş, otuz yıla yakın ceza aldıktan sonra da yakalanmamıştır. Bir pankart asan bildiri dağıtan solcular yıllarca hapislerde yatarken, işkenceyle adam öldürenlerin ceza almazdan bir hafta önce kaçmaları için tahliye edilmeleri bir kısım mahkemelerin işkenceci destekçisi olduğunun açık kanıtıdır.

Ülke ve bölgemiz Karadeniz genelinde yapılan polis soruları haftalarca hatta aylarca sürmektedir. Cezaevine konulan insanlar tekrar tekrar sorgu amacıyla polislere teslim edilmektedir. İşkence görmemenin hiç bir garantisinin olmadığı ve gözaltının istenildiği kadar uzatıldığı koşullarda, işkence gören sanıkların "Normal şart altında anlatımlarda bulunmuşlardır" biçiminde bir değerlendirme yapılabilir mi? Sanıklardan işkencehanelerde ifade almaya gelen görevini dahi açıklamadan ifade alan savcılar görevini yapmış sayılabilir mi?

Savcısıyla, yargıcıyla, mahkemeler işkencecinin yanında mı karşısında mı yer alacaktır? Bize göre, bu sorunun yanıtı bugüne kadar genellikle, işkencenin yanında yer aldıkları şeklindedir. Dileğimiz, bundan sonra mahkemelerin hukuka uygun olarak hareket etmeleri, insanlık suçu olan

işkenceye karşı tutum içinde olmalarıdır. Mahkemeler bundan sonra alacakları kararlarla işkencenin değil, hukukun ve insanlığın yanında yer aldıklarını göstermelidir.

Aşağıda okuyacağınız yazı, Ankara Devrimci Yol Davası Sanıkları tarafından Mayıs 88'de Askeri Mahkemeye dilekçe olarak verilmiştir.

İŞKENCEYE KARŞI SÖZLEŞMELERE İMZA ATILDI... FAKAT ?

Türkiye Birleşmiş Milletler çerçevesindeki " işkence ve öbür zalimane gayri insani haysiyet kırıcı cezalara ve muamelelere karşı sözleşmesini" imzaladı. Bu gelişme hemen her çevre tarafından olumlu karşılanmaktadır. Ancak bu konuda üzerinde durulması ve çözülmesi gerekli bazı noktalar vardır.

Birleşmiş Milletler sözleşmesinin 15. maddesi işkence ile alınmış ifadelerin mahkemelerde sanıklar aleyhine kanıt olarak kullanılmayacağı hükmünü gerektirmektedir. Sözleşme Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından onaylandığı için bu maddesi de (15. madde) kanun hükmündedir. Türkiye'deki tüm hukuk otoriteleri mahkemelerin bu hükmü uymalarını zorunlu görmekte; ifadelerin işkence ile alındığına ilişkin bir iddia ile karşılaşan bir mahkemenin bu iddia ile ilgili olarak soruşturma yapmasının ve iddiaların geçerli olması halinde bu ifadeleri kanıt olarak kullanmamasını emredici bir yasa hükmü olduğu görüşünü savunmaktadırlar.

Buna karşın bugün 12 Eylül döneminden sonra işkence ile alınmış ifadelere dayanarak açılmış davalar sıkıyönetim mahkemelerinde görülmeye devam edilmektedir. Ankara'da görülmekte olan Devrimci Yol davasında savcılar "emniyet ifadelerinin işkence ile alınmış olsa bile kanıt olarak kabul edilebileceği, işkence suçunun mahkemeyi ilgilendirmeyeceği" yolunda mütala vermişlerdir. Keza aynı davada mahkeme " Birleşmiş Milletler sözleşmesinin 15. maddesine dayanarak işkence ile alınmış ifadelerin dosyadan çıkartılması doğrultusundaki bir talebi mahkemenin delilleri değerlendirmekte serbest olduğu gerekçesiyle" reddetmiştir. Bu tutumun bundan sonra da devam etmesi muhtemeldir.

Türkiye Cumhuriyeti hukuk sisteminde "vicdani delil" sistemi kabul edilmiştir. Yani mahkemelerde hangi delillerin kabul edileceği kanunla belirlenmemiş, delillerin değerlendirilmesi hakimlerin taktirine bırakılmıştır. Hakimler emniyet ifadesinin doğru olduğu kanısına varırlarsa, işkence ile alınmış olsa bile, kanıt olarak kabul edilebileceklerdir. Bu hükmün, Birleşmiş Milletler sözleşmesinin " işkence ile alınmış emniyet ifadelerinin" kanıt olarak kullanılmasını yasaklayan 15. maddesiyle çeliştiği açıktır.

"Vicdani delil" sistemi dayanak yapılarak işkence ifadelerinin kanıt olarak kullanılması, mahkemelerin bu ifadelere dayanarak karar vermeleri Birleşmiş Milletler sözleşmesinin ihlali anlamına gelecektir. Bu nedenle "Birleşmiş Milletler işkence... sözleşmesi"nin imzalanması tek başına hiç bir anlam taşımamaktadır. Bu sözleşme hükümlerinin uygulanmasını ve özellikle 15. madde hükmüne mahkemelerin kesin olarak uymasının sağlanması da gerekmektedir.

Usulüne uygun olarak imzalanmış ve Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından onaylanmış uluslararası sözleşmelerin kanun hükmünde görülmesi bir anayasa kuralıdır.

(1982 Anayasası madde 90) Ancak buna rağmen bu tür uluslararası sözleşmelerin hükümlerinin bazen yerine getirilmediği de bir gerçektir. Nitekim Barolar Birliği eski Başkanı Prof. Faruk Eren Avrupa İnsan Hakları sözleşmesi'nin imzalanmış olmasına rağmen bu sözleşmenin özellikle " tutuklama sebepleri", "dava süresi", "savunma hakkı", "çapraz sorgu" konularındaki hükümlerine uygulamada 20 senedir riayet edilmediğini belirtmekte ve sözleşmeye uyulması için bazı önlemler alınması gerektiğine işaret etmektedir. Bu durumun " Birleşmiş Milletler işkence... sözleşmesi" için de geçerli olduğunu; sözleşme hükümlerine uyulmasının takip edilmesini gerektirdiği ortadadır. Aksi takdirde, eğer 12 Eylül döneminde işkence ifadelerine dayanılarak açılmış davalar aynen devam edecek, mahkemeler bu

Ankara Merkez Devrimci Yol Davası

ifadelere dayanarak idam ve müebbet hapis cezaları veremeyi sürdürecekse, " Birleşmiş Milletler işkence sözleşmesi"nin imzalanmış olmasının basit bir kandırmaca olmaktan öteye gitmeyeceği açıktır. Böyle bir kandırmacaya izin verilmemeli, " Birleşmiş Milletler işkence sözleşmesi"ne uyulması kesinlikle sağlanmalıdır.

Öte yandan sıkıyönetim mahkemelerinin bugün hala görevlerine devam ediyor olmaları da çok önemli bir konudur. Bugün tüm hukuk otoriteleri sıkıyönetimin kalkmasından sonra Sıkıyönetim Mahkemeleri'nin görevlerini sürdürmesini anayasaya aykırı olduğu görüşündedirler. Bu konuda Anayasa Mahkemesi tarafından verilmiş bir karar vardır. Anayasa Mahkemesi 1972 yılında verdiği bir kararla sıkıyönetimin kalkmasından sonra Sıkıyönetim Mahkemeleri'nin görevlerini sürdürmesini "tabi hakim, kanuni yargı yolu v.b." yönlerinden anayasaya aykırı bulmuştur. Ancak 1982 Anayasası'na göre Milli Güvenlik Konseyi tarafından çıkarılan yasaların anayasaya aykırılığı ileri sürülemediğinden, bu maddenin iptali konusunda Anayasa Mahkemesi'ne başvurulamamaktadır. Yani bu konuda da karşımıza gene 12 Eylül hukuku çıkmaktadır. (*)

Bu durum daha ne kadar sürecek? ...12 Eylül hukuku(!) daha ne zamana kadar sürecek? Daha ne kadar kendi varlığı anayasaya aykırı olan 12 Eylül mahkemeleri, insanları anayasaya ihlal suçundan yargılamaya devam edecek; Birleşmiş Milletler sözleşmesinin 15. maddesine rağmen, işkenceyle alınmış ifadelere dayanılarak idam cezaları, müebbet hapis cezaları vermeye devam edecek? Ve daha ne kadar bu hukuk ve anayasa ihlallerine hukukçular, aydınlar, demokratlar seyirci kalacaklar?

Anayasaya göre hiç kimse kaynağını anayasadan almayan bir yetkiyi kullanamaz. Oysa 12 Eylül Sıkıyönetim Mahkemeleri bugün kaynağını anayasadan almayan ve anayasaya aykırı olan yargılamaya yetkisini kullanmaya devam ediyor! Bu basit bir yasa ihlali olarak görülmemelidir. Eğer bir toplumda demokratik hukuk devleti anlayışına ait temel kurallar böylesine kolayca çiğnenebiliyorsa ve bunu o toplumun hukukçuları, aydınları, demokratları sessizce ve kolayca benimseyebiliyorlarsa o toplumda demokrasi

anlayışının kökleşmesi ve gelişmesi olanaksızdır.

Türkiye 12 Eylül'den sonra olağanüstü bir dönemden geçmiştir. Binlerce insanın tutuklandığı, askeri mahkemelerde sürdürülen mahkemeler sonucunda ağır cezalara çarptırıldığı bu dönemde, hukuk kuralları içinde kalındığını söyleyebilmek olanaklı değildir. Bir çok sanık artık varlığı herkesçe kabul edilen işkenceli sorgularla elde edilmiş ifadeler temelinde ağır cezalara çarptırıldı.

12 Eylül yargılamalarının büyük bir çoğunluğu işkence metinlerinin "mahkeme kararları" haline getirildiği yargılamalardır. Hukuk ve adaletin bundan büyük yaralar aldığı Türkiye'de demokrasinin ve insan haklarına dayalı bir rejimin gelişebilmesinin önünde işkencenin ve işkence ifadelerine dayanılarak verilen mahkeme kararlarının önemli bir engel oluşturduğu açıktır.

Bugün 12 Eylül'ün üzerinden yaklaşık 8 yıla yakın bir süre geçti. Bugün gelinen noktada Türkiye toplumunda olağanüstü bir dönemin izlerinin silinebilmesi konusunda atılan olumlu adımların giderek hızlandığı ve bazı demokratik kazanımların elde edildiği söylenebilir. Ancak, yargı alanında Sıkıyönetim Mahkemeleri ve 12 Eylül hukuku hala varlığını sürdürmeye devam etmektedir. 12 Eylül'le egemen kılınmaya çalışılan "hukuk anlayışına" ve "12 Eylül adaletinin" aradan 8 yıl geçtikten sonra hala sürdürülmesine karşı çıkılmaksızın Türkiye'de demokrasinin boy vermesini beklemek bir düş olmanın ötesine geçemez.

BU NEDENLE:

1-) Birleşmiş Milletler sözleşmesinin 15. maddesi gereğince işkence ifadelerinin kanıt olarak kullanılmaması ve bu ifadelerin mahkeme dosyalarından çıkartılması gerekmektedir. Bunun için Birleşmiş Milletler işkence sözleşmesinin hükümlerine uyulması sağlanmalıdır.

2-) Açıkça anayasaya aykırı olarak varlığını ve yargılamalarını sürdüren Sıkıyönetim Mahkemeleri'nin görevlerine son verilmesi, bu mahkemelerde süren davaların sivil yargıya devredilmesi zorunludur.

Bu konulardaki açık hukuka aykırı tutumlara karşı çıkmak, yargı alanındaki 12 Eylül kalıntılarının ortadan kaldırılmasına çalışmak her şeyden önce bir demokrasi mücadelesidir. Türkiye'de hukukun ve demokrasinin gelişmesini isteyen her insanın yargı alanında hala sürdürülen 12 Eylül adaletinin(!) ortadan kaldırılması konusunda elinden geleni yapması en azından demokrat olmanın bir göstergesi sayılmalıdır.

(*) Milli Güvenlik Konseyi, 12 Eylül 1980 sabahı oluşturulan ve 1983 yılına kadar her türlü yetkiyi elinde tutan 5 kişilik bir generaller konseyi idi. MGK döneminde çıkarılan yasaların ve alınan kararların Anayasa'ya aykırı olduğu şeklinde iddia etmek ve bu amaçla mahkemelere dava açmak 1982 Anayasası'na göre yasaklanmıştır.

